

Program hospodárskeho rozvoja
a sociálneho rozvoja mesta Giraltovice
2015 – 2023

OBSAH

1 ÚVOD.....	4
2 FORMY A OBSAHY MATERIÁLOV PRE VEREJNOSŤ	5
2.1 Analyzované koncepčné dokumenty.....	5
2.2 Finančné zabezpečenie pre realizáciu PHRSR mesta Giraltovce	9
2.3 Dokumenty súvisiace s rozvojom mesta Giraltovce – začlenenie mesta do územia MAS Topoľa	15
3 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	16
3.1 História mesta.....	17
3.2 Symboly mesta	18
3.3 Prírodné pomery.....	18
3.4 Využitie krajiny mesta.....	19
3.5 Životné prostredie	20
3.6 Cestovný ruch	21
3.7 Obyvateľstvo a štruktúra osídlenia.....	22
3.8 Vzdelanie a zamestnanosť	25
3.9 Bývanie – vybavenosť domácností	28
3.10 Mimovládne organizácie, združenia a spolky	29
3.11 Školstvo.....	30
3.12 Kultúra šport.....	33
3.13 Sociálna oblasť a zdravotníctvo	34
3.14 Ekonomika mesta	35
3.15 Samospráva	35
3.16 Trh práce.....	36
3.17 Technická, technologická a dopravná infraštruktúra	36
4 IDENTIFIKÁCIA VONKAJŠÍCH FAKTOROV A ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V MESTE	38
5 EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR	41
6 SWOT ANALÝZY	43
6.1 Problémová analýza – hlavné odvetvové disparity a vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou mesta Giraltovce.....	55
7 VÍZIA MESTA GIRALTOVCE	56
7.1 Formulácia a návrh stratégie	57
8 PROGRAMOVÁ ČASŤ	58
9 EX-ANTE HODNOTENIE	61
10 REALIZAČNÁ ČASŤ	62
11 AKČNÝ PLÁN.....	63
12 FINANČNÁ ČASŤ	64
13 ZÁVER.....	65

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Štruktúra operačných programov	10
Tabuľka 2 Základná charakteristika mesta	16
Tabuľka 3 Pôdny fond riešeného územia za rok 2014	19
Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov v meste Giraltovce.....	22
Tabuľka 5 Vzdelanie	25
Tabuľka 6 Odvetvia hospodárstva	26
Tabuľka 7 Verejné služby zamestnanosti.....	27
Tabuľka 8 Hospodáriace domácnosti.....	28
Tabuľka 9 Prehľad služieb v meste Giraltovce	29

Tabuľka 10 Príjmy a výdavky mesta.....	35
Tabuľka 11 Nezamestnanosť	36
Tabuľka 12 Technická infraštruktúra v meste Gíraltovce	37
Tabuľka 13 STEEP analýza	41
Tabuľka 14 Ex-post hodnotenie	42
Tabuľka 15 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v sociálnej oblasti.....	58
Tabuľka 16 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v hospodárskej oblasti	60
Tabuľka 17 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v environmentálnej oblasti	61
Tabuľka 18 Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 - 2023.....	63
Tabuľka 19 Predpokladané zdroje financovania jednotlivých opatrení	64
Tabuľka 20 Postup tvorby PHRSR - záver.....	66

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA Č.1 AKČNÝ PLÁN.....	67
PRÍLOHA Č.2 POUŽITÁ LITERATÚRA.....	73
PRÍLOHA Č.3 ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	74
PRÍLOHA Č.4 DOHODA O PARTNERSTVE.....	76

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA GIRALTOVCE

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2015 -2023

Formulár č. 1 – Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovece 2015 - 2023
Územné vymedzenie:	Prešovský kraj, okres Svidník, mesto Giraltovece ŠÚJ 519 197
Územný plán mesta schválený:	V mestskom zastupiteľstve dňa 02.09.2004
Dátum schválenia PHRSR:	22.04.2016
Dátum platnosti:	Od 2015 - 2023
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	26.04.2016

Zdroj: vlastné spracovanie

GIRALTOVCE	
ZÁKLADNÉ ÚDAJE	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Svidník
Región:	Prešovský samosprávny kraj
Poloha:	49° 6' 42" N, 21° 31' 0" E
Nadmorská výška:	195 m.n.m.
Rozloha:	11,00 km ² (1 100 ha)
Počet obyvateľov:	4078 (31.12.2014)
Hustota obyvateľstva:	370,64 obyv./km ²
NACIONÁLE	
PSČ:	087 01
ŠÚJ:	519 197
EČV:	SK
Tel. predvoľba:	054
OFICIÁLNE ADRESY	
Adresa:	Mestský úrad Giraltovece Dukelská 75 087 01 Giraltovece
Web:	www.giraltovece.sk
E-mail:	msugiraltovece@stonline.sk
Telefón:	054/732 24 47
Fax:	054/ 732 23 01

1 ÚVOD

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHRSR) mesta Gíraltovc bol vypracovaný v mesiacoch september 2015 – apríl 2016 v zmysle zákona č. 309/2014 z 15. októbra, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Novela stanovila metodiku a z nej vyplývajúcu novú štruktúru a postupy spracovania PHRSR.

PHRSR je východiskovým dokumentom pre tvorbu stratégií súvisiacich s čerpaním Európskych štrukturálnych investičných fondov (EŠIF) a to využívaním Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len EPFRV) prostredníctvom programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 (ďalej len PRV) a Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len EFRR) prostredníctvom Integrovaného regionálneho operačného programu 2014-2020 (ďalej len IROP) ako i ďalších nižšie uvedených programov. Novelizovaný PHRSR mesta Gíraltovc je základným dokumentom pre riadenie mesta. Je spracovaný na 5 rokov s výhľadom maximálne do roku 2023. PHRSR je výsledkom strategického plánovania, ktoré konkrétne naplňuje stratégia CLLD MAS TOPOĽA.

Tvorba PHRSR mesta Gíraltovc vychádza z princípov:

- kvalitných a overených dát,
- komplexnej ekonomickej, sociálnej a ekologickej analýzy,
- partnerstva hlavných aktérov územia mesta,

Celý proces spracovania PHRSR mesta Gíraltovc na roky 2015 - 2023 a harmonogram realizácie jednotlivých častí je nastavený tak, aby umožňoval poslancom a občanom mesta aktívne sa zúčastňovať na jeho tvorbe a takto zachytiť čo najviac podnetov, ktoré budú viesť k vyššej kvalite života v mesta.

Formulár č. 2 Zámer a forma spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta GIRALTOVCE na roky 2015 – 2023
Forma spracovania:	Dodávateľsky neziskovou organizáciou VIDIEK, Bardejovská 254, 087 01 Gíraltovc
Riadenie procesu spracovania:	Koordinátor spracovania – primátor mesta Mgr. Ján Rubis Pracovná skupina za ekonomickú oblasť: Vedúci: Ing. Iveta Kurčová Členovia: Ing. Pavel Paľa, Ing. Pavol Tchurík Pracovná skupina za environmentálnu oblasť: Vedúci: Mgr. Ondrej Sopko Členovia: Marek Hliboký, Mgr. Vladimír Michalčík Pracovná skupina za sociálnu oblasť: Vedúci: Ing. Tatiana Mitaľová Členovia: Mgr. Slávka Vojčeková, Viera Verešpejová
Obdobie spracovania:	Podľa harmonogramu
Financovanie spracovania:	Náklady na dodávateľské spracovanie spolu: 500 Eur na základe

	Mandátnej zmluvy č. 12/2015 zo dňa 01.12.2015 Náklady na tlač spolu : 200 Eur Náklady na publicitu spolu: 150 Eur Náklady na pracovné stretnutia: 150 Eur
--	--

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č.3 Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Zámer spracovania PHRSR bol schválený Mestským zastupiteľstvom dňa 28.09.2015 uznesením č. 105/2015 ako základný a kľúčový strednodobý rozvojový dokument ktorý:

- bude cielene a koncepčne usmerňovať a podporovať ekonomický sociálny rozvoj mesta,
- jasne stanoví priority a ciele za účelom realizácie strednodobého a trvalo udržateľného rozvoja založeného na cielenej stratégii a nie na náhlych nekoordinovaných rozhodnutiach,
- zahrnie výstupy z Miestnej stratégie rozvoja územia MAS Topoľa a regionálnych a národných dokumentov,
- konkrétne a jasne sformuluje predstavu a víziu o budúcnosti mesta Giraltovce do roku 2023.

ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA

2 FORMY A OBSAHY MATERIÁLOV PRE VEREJNOSŤ

Informovanie verejnosti je zabezpečované v úzkej súčinnosti pri tvorbe Miestnej stratégie rozvoja územia MAS Topoľa, o. z., ktorého členom je i mesto Giraltovece, najmä pri tvorbe článkov v Giraltovskom spravodajcovi, regionálnom týždenníku Dukla, mestských rozhlasoch a informačných tabuliach a pod. Veľká pozornosť bola venovaná príprave anketových materiálov, prieskumov verejnej mienky, dotazníkom pre širokú verejnosť a záujmové skupiny, informačným formulárom, tabuľkám, novinovým článkom a stretnutiam s odborníkmi v súčinnosti pri spracovaní ISMR i občanmi Giraltovec.

Stretnutia so spracovateľmi PHRSR konkrétne riešili a hodnotili aktuálny stav mesta, hľadali a analyzovali vnútorné a vonkajšie činitele ovplyvňujúce súčasný stav mesta, hľadali východiská z terajšej situácie a postupne vytvárali víziu mesta do roku 2023, najmä v oblasti hospodárskej, environmentálnej a sociálnej oblasti.

Počas prípravy PHRSR boli v meste zorganizované verejné stretnutia s občanmi, súkromným sektorom a poslancami za účelom ich participácie na vízii a strategických cieľov v rámci spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta.

2.1 Analyzované koncepčné dokumenty

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovece patrí medzi základné dokumenty podporujúce regionálny rozvoj v SR, ako súčasť sústavy členenej na strategické dokumenty vypracované na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov, miest a obcí.

Východiskové podklady v rámci podpory regionálneho rozvoja na:

I. Miestnej úrovni:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovece,
- Územný plán mesta,
- Program odpadového hospodárstva mesta,
- Rozpočet mesta.

II. Regionálnej úrovni:

Plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na programové obdobie 2014 - 2020, ktorý je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného Regionálneho operačného programu, ktorý :

- cielene a koncepčne usmerňuje a podporuje celkový ekonomický a sociálny rozvoj Prešovského samosprávneho kraja,
- jasne stanovuje priority a ciele za účelom realizácie strednodobého trvalo udržateľného rozvoja založeného na cielenej stratégii a nie na náhlych a nekoordinovaných rozhodnutiach,
- zahrňuje najdôležitejšie výstupy z Regionálnej inovačnej stratégie Prešovského kraja 2014 - 2020,

- zohľadňuje aktuálne trendy a akceptuje požiadavky európskych štruktúr a iniciatív, ako aj aktuálnu ekonomickú a sociálnu situáciu v SR, PSK i v jeho jednotlivých okresoch.

III. Národnej úrovni:

Národná stratégia regionálneho rozvoja do roku 2020 a jej aktualizácia

Cieľom aktualizácie je spoločné priebežné hodnotenie vývoja politík regionálneho rozvoja na štátnej a regionálnej úrovni ôsmich vyšších územných celkov (NUTS 3) za obdobie od jeho prijatia v roku 2010 a súčasnej aktualizácie s ohľadom na plnenie cieľov NRSR SR. Cieľom je zároveň zohľadnenie tvorby komplexnej vládnej politiky, podpory regionálneho rozvoja na obdobie na roky 2014 – 2020 a zosúladenie priorít Národnej stratégie s obsahovým dokumentom EÚ – Stratégia Európa 2020.

1. Partnerská dohoda určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie.
2. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre Programové obdobie 2014 – 2020:
 - a. Integrovaný regionálny operačný program "IROP" - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
 - b. Sektorový operačný program, je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.

Ostatné programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 ktorej cieľom je: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast,
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.

- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Uplatnenie integrovaného prístupu k realizácii PHRSR

rozmer – 1

Rôzne aspekty života mesta – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

rozmer – 2

PHRSR mesta Gíraltovce integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR mesta Gíraltovce 2015 – 2023 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHRSR mesta 2007 - 2013, viacročný rozpočet. PHRSR mesta vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie s Akčným plánom 2016-2019.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti mesta, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, mesto a jeho jednotlivé orgány: poslanci, primátor, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania PHRSR, prostredníctvom dotazníkového prieskumu pri jednotlivých skupinách. Následne bol integrovaný prístup uplatnený v rámci schvaľovacej fázy PHRSR, kde bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

2.2 Finančné zabezpečenie pre realizáciu PHRSR mesta Gíraltovce

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje:

- na mikroregionálnej úrovni združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže mesta Gíraltovce a súkromného sektoru,
- z rozpočtu mesta v prípade individuálnych projektov,
- alebo združením financií mesta a niektorých obcí v prípade spoločných projektov i so súkromným sektorom.

Doplňkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie doplňkové zdroje, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu alebo nie sú podporované vôbec.

Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona č. 369/1990 Z. z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

Na plnenie svojich úloh má mesto okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov a zdrojov štrukturálnych fondov Európskej únie.

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Gíraltovce boli použité prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR a Štatistického úradu SR.

Mesto Gíraltovc má vytvorené možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí tzv. Pozičného dokumentu:

Prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- moderná a profesionálna verejná správa.

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ, Partnerskej dohody a Operačných programov.

Tabuľka 1 Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ/investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (Val)	MŠVVŠ SR		1a, 10	EFRR, ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2 7 a, b, c, d	KF, EFRR
3	Ľudské zdroje (LZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR, ESF
				8,9,10	
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF, EFRR
			MH SR	4,7 e	
				4,5,6	
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF, EFRR
			VÚC	5,6,7,9,10,	
				5,6,7,9,10,	
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR		11	EFRR, ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR		11	EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Európska územná spolupráca	RO budú určené zo strany EK			EFRR
11	Interact, Urban	RO budú určené zo strany EK			EFRR

Zdroj: vlastné spracovanie

Priority operačných programov:

OP VÝSKUM A INOVÁCIE

PRIORITNÁ OS 1: Výskum a vývoj pre potreby inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia) a kapacít na rozvoj excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií a podpora kompetenčných centier, najmä európskeho záujmu.

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Podpora podnikateľských investícií do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, klastrov a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách a šírenie všestranne využiteľných technológií.

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie.

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb.

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP s cieľom zapojenia do rastu a inovácií.

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií.

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne projekty žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

Neprojektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez národné projekty):

- Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (LFA)
- Agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou
- Ekologické poľnohospodárstvo
- Platby za životné podmienky zvierat
- Platby Natura 2000.

OP KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie mestského prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM

PRIORITNÁ OS 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov.

PRIORITNÁ OS 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné.

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy.

PRIORITNÁ OS 3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území.

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

PRIORITNÁ OS 4: Bratislavský kraj

PRIORITNÁ OS 5: Technická pomoc

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA SR-ČR

PRIORITNÁ OS 1: Využívanie inovačného potenciálu

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1 Investície do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a celoživotného vzdelávania (10)

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2 Podpora podnikania a investícií do výskumu a vývoja, a rozvoja prepojení a synergie medzi podnikmi, centrami výskumu a vývoja a vyššieho vzdelávania (1b)

PRIORITNÁ OS 2: Dopravná dostupnosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1 Zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom napojenia na sekundárnych a terciárnych uzlov do TEN-T infraštruktúry (7b)

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2 Rozvoj ekologicky citlivých a nízko uhlíkových dopravných systémov vrátane riečnej a morskej dopravy, prístavov a multimodálnych prepojení (7c)

PRIORITNÁ OS 3: Kvalitné životné prostredie pre obyvateľov

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1 Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva (6c)

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2 Ochrana a obnova biodiverzity, ochrana a obnova pôdy a propagácia služieb ekosystémov vrátane NATURA 2000 a zelenej infraštruktúry (6d)

PRIORITNÁ OS 4: Rozvoj miestnych iniciatív

INVESTIČNÁ PRIORITA 4.1 Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektívnej verejnej správy – Fond malých projektov

PRIORITNÁ OS 5: Technická pomoc

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

Veľmi dôležitý dokument, ktorý vytvára priestor pre prípravu a realizáciu PHRSR obcí. Mesto Giraltovce však z opatrení PRV nemôže čerpať finančné prostriedky, pretože má viac ako 1 000 obyvateľov. Mesto Giraltovce však môže čerpať z operačného programu IROP, ktorý spolu s PRV vytvára možnosť multifondového čerpania prostriedkov ako i z iných operačných programov.

PRV je strategický dokument ktorý zahŕňa:

- Systém riadenia CLLD - Miestny rozvoj vedený komunitou. Je nástroj na zapájanie aktérov (obyvateľov) do rozhodovania o sociálnom, environmentálnom a ekonomickom rozvoji mesta Giraltovce. Je založený na princípe riadenia zdola – nahor, metódou LEADER,
- LEADER - je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Základnou myšlienkou je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu i územia mesta a jeho vnútorných zdrojov. O rozvoji územia teda pri uplatňovaní prístupu zdola – nahor rozhodujú miestni aktéri z územia,
- Systém riadenia Programu rozvoja vidieka.

Základné priority rozvoja vidieka

Program rozvoja vidieka SR na roky 2014-2020 je súčasťou Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá stojí na dvoch pilieroch. Prvý z nich pozostáva z nástrojov súvisiacich s fungovaním poľnohospodárskych trhov a potravinového dodávateľského reťazca, s priamymi platbami, ako aj dobrým poľnohospodárskym a environmentálnym stavom. Uvedené opatrenia spoločne tvoria podstatu podpory poľnohospodárov v EÚ, ako aj základy fungujúceho udržateľného poľnohospodárstva v rámci celej EÚ.

Druhým pilierom SPP je politika rozvoja vidieka, ktorej cieľom je zlepšovať konkurencieschopnosť pôdohospodárstva, udržiavateľné spravovanie prírodných zdrojov, opatrenia na ochranu klímy, ako aj vyvážený územný rozvoj vidieckych oblastí. Táto je vykonávaná prostredníctvom projektových a neprojektových opatrení prostredníctvom Operačných programov a ich realizáciou.

Dôležitým prvkom reformy politiky súdržnosti EÚ je koncentrácia zdrojov z budúcich fondov EÚ na obmedzené množstvo priorít s jasnými výsledkami. Fondy EÚ je potrebné nasmerovať na financovanie priorít s najväčším potenciálom rastu, viac využívať návratné finančné zdroje a národné financovanie. Z pohľadu Európskej komisie je najúčelnejšie využiť fondy Spoločného strategického rámca EÚ na podporu týchto oblastí:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- moderná a profesionálna verejná správa.

Celkové disponibilné zdroje na realizáciu PRV na programovacie obdobie sú vo výške 5 248 058 917 EUR.

Z toho:

- I. Pilier - Priame platby 3 054 205 654 EUR, Program rozvoja rastlinnej a živočíšnej výroby 114 258 134 EUR
- II. Pilier – Program rozvoja vidieka 2 079 595 129 EUR. Plnenie priorít PRV SR 2014 – 2020
- Projektové opatrenia spolu 1 008 742 740 EUR z toho vyčlenené pre obce 119 500 000 EUR
- Neprojektové opatrenia spolu 232 722 389 z toho vyčlenené pre obce 104 783 019 EUR

Uvedené zdroje uvádzame, aby aktéri pri spracovaní PHSR vedeli, akú možnosť majú využívať zdroje pre rozvoj samotnej obce.

2.3 Dokumenty súvisiace s rozvojom mesta Gíraltovce - začlenenie mesta do územia MAS TOPOĽA

Stručný popis územia MAS TOPOĽA:

Územie verejno - súkromného partnerstva MAS Topoľa sa nachádza v severovýchodnej časti SR a pozostáva z 20 obcí (17 obcí v okrese Svidník, 3 obce v okrese Bardejov) a 1 mesta. Administratívno-správne je územie zaradené do Prešovského samosprávneho kraja. Združenie týchto obcí v celistvom území je typicky vidieckeho charakteru, kde len mesto Gíraltovce (4078 obyv.) má štatút mesta. Najväčšou obcou je obec Kračúnovce s 1203 obyvateľmi a najmenšia je obec Kobylnice s počtom obyvateľov 98. Ďalej do združenia patria nasledovné obce s počtom obyvateľov k 31.12.2014: Brezov (386 obyv.), Dukovce (264 obyv.), Fijaš (138 obyv.), Kalnište (556 obyv.), Kuková (723 obyv.), Lascov (538 obyv.), Lúčka (513 obyv.), Lužany pri Topli (260 obyv.), Marhaň (948 obyv.), Matovce (123 obyv.), Mičakovce (148 obyv.), Okružle (648 obyv.), Radoma (444 obyv.), Soboš (148 obyv.), Štefurov (111 obyv.), Valkovce (219 obyv.), Železník (467 obyv.), Želmanovce (339 obyv.).

Hustota osídlenia dosahuje 79 osôb na 1 km², čo je oproti priemeru SR menej o 29 osôb na 1 km² a menší o 8 osôb oproti priemeru PSK. Nadmorská výška obcí je v priemere od 160 do 280 m n. m. Najnižší bod je v katastrálnom území Mičakovce – osada Tarbaj 170 m.n.m., najvyšší bod je Kamenná Soboš s nadmorskou výškou 485 m.n.m.

Rozloha územia je 15 617 ha. Z čoho 53,57 % zaberá poľnohospodárska pôda, 37,98 % lesná pôda, 2,32 % vodné plochy, 4,08 % zastavané územie a 2,05 % ostatné územie.

Na základe uvedenej štruktúry je v území rozvinutá poľnohospodárska výroba a drevospracujúci priemysel. Nerastné bohatstvo územia je vo veľkej miere nepreskúmané. V súčasnosti je zastúpené ložiskami štrkopieskov, v obmedzenom množstve tehliarskych surovín a pieskovcov.

3 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Z hľadiska administratívneho členenia je mesto súčasťou okresu Svidník a Vyššieho územného celku Prešov.

Tabuľka 2 Základná charakteristika mesta

Základná charakteristika mesta Giraltovce (k 31.12.2014)	
Kód mesta	519 197
Názov okresu	Svidník
Názov kraja	Prešovský kraj
Štatút mesta	mesto
PSČ	087 01
Telefónne smerové číslo	054
Prvá písomná zmienka o meste - rok	1416
Nadmorská výška mesta	195 m.n.m.
Celková výmera územia mesta [m2]	11 002 701
Hustota obyvateľstva na km2	370,64
Zdroj: MsÚ Giraltovce	

Mesto Giraltovce je vytvorené jedným mestským sídlom s prímestskou časťou Francovce a dvomi katastrálnymi územiami, ktoré združuje občanov s trvalým pobytom, podnikateľov a členov občianskych a záujmových združení. Mesto je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja a po územnej reorganizácii od roku 1997 patrí do okresu Svidník.

Pri výkone samosprávy sa riadi ustanoveniami zákona č. 369/1990 Zb. Mesto má volené 11 členné zastupiteľstvo. Štatutárnym zástupcom mesta je primátor mesta Mgr. Ján Rubis.

Zastupiteľstvo, primátor mesta, členovia komisií, podnikatelia a zástupcovia združení vytvárajú spolu s aktívnymi občanmi tvorivú silu pri zabezpečovaní a spracovaní PHRSR, ktorý sa spracováva v súlade s prioritami a cieľmi ustanovenými v Národnej stratégii rozvoja SR, s PHRSR Prešovského samosprávneho kraja ako i s MSRÚ MAS TOPOĽA. Týmto sa vytvára optimálny priestor pre dosiahnutie lepších životných podmienok obyvateľov mesta, najmä rozvojom podnikateľských aktivít s cieľom znižovania nezamestnanosti a to využívaním vlastných prírodných a ľudských zdrojov, efektívnym využitím vlastných a cudzích finančných zdrojov zo ŠR a Eurofondov v programovacom období 2014 – 2020.

Realizáciou týchto opatrení je predpoklad dosiahnutia strategického cieľa, ktorý obyvatelia Giraltoviec chcú dosiahnuť v roku 2023.

3.1 HISTÓRIA MESTA

Mesto Gíraltovce leží pri sútoku Tople a Radomky v Nízkych Beskydách. Toto územie bolo osídlené už v eneolite, o čom svedčia archeologické nálezy. Prvá písomná zmienka o Gíraltovciach sa vzťahuje k roku 1416. Predpokladá sa, že osada s názvom Gíralth alebo Geralth existovala v rámci Marhanského panstva už v 14. storočí, písomne to však doložené nie je. Pomenovanie mesta sa viaže k osobe prvého šoltýsa (richtára), ktorý sa volal Gíralth, jeho ľudia boli Gíraltovci. V histórii mesta sa ako majitelia vystriedali šľachtické rodiny Szimagorovcov, Krasnecovcov, Szechyovcov, Šemšeiovcov. Posledným majiteľom rozsiahlych polí i panského kaštieľa bol pán Báno, ktorý odišiel z mestečka v roku 1945. Z jeho čias ostali 3 kaštiele a 3 parky. Ten, čo stál pri Základnej škole, zbúrali, zachovalo sa však jeho murované ohradenie. V ďalšom sídli Domov sociálnych služieb.

V roku 1787 mali Gíraltovce 74 domov a 646 obyvateľov (početní želiari), v roku 1828 mali 90 domov a 686 obyvateľov. Zaoberali sa plátenníctvom a sadovníctvom.

Prvá škola v Gíraltovciach vznikla v roku 1932. Od roku 1775 bola v mestečku lekáreň, od roku 1913 telefón, od roku 1924 elektrické svetlo, od roku 1844 telegraf.

Za I. ČSR boli Gíraltovce poľnohospodárskym mestečkom. Obyvatelia trpeli nezamestnanosťou. (v januári roku 1932 mal okres 2000 nezamestnaných). MO KSČ (Mestská organizácia Komunistickej strany Československa) viedla boje maloroľníkov.

Počas klérofašizmu intenzívne pracovala ilegálna organizácia KSS (Komunistickej strany Slovenska). V okolí vzniklo významné partizánske stredisko, prvé na východnom Slovensku. Obyvatelia podporovali partizánov najmä zo skupiny Čapajev.

Gíraltovce boli oslobodené 18. 1. 1945, čo znamenalo pre mesto prudký rozvoj. Vzniká tu spočiatku textilný priemysel (závod TEVA), ktorý sa neskôr pretransformoval na Kožiarsky závod so 700 zamestnancami. Pribudol mliekarenský závod na spracovanie mlieka, tiež tehelňa, pekáreň. Muži nachádzali prácu v stavebníctve a v závode ČSAO, kde sa opravovali nákladné a smetiarske autá. V meste pôsobia drevárske, stavebné, kožiarske a krajčírske firmy, stavebné firmy, umeleckí kováči, potravinárske podniky a množstvo maloobchodných predajní.

Od začiatku 19. storočia sa tu konali týždenné trhy a jarmoky. Do roku 1960 boli Gíraltovce sídlom okresu. Obyvatelia pracovali prevažne v miestnych podnikoch a poľnohospodárstve, časť v priemyselných podnikoch východného Slovenska. Gíraltovce mali priznaný štatút mesta.

Dnes tu pôsobia 2 stredné odborné školy, gymnázium, základná umelecká škola a základná škola s materskou školou. Veriaci majú k dispozícii evanjelický kostol, rímskokatolícky kostol a gréckokatolícky chrám. Evanjelický kostol bol vybudovaný na konci 18. storočia.

Z oblasti športu sa darí futbalu, volejbalu, cykloturistike a jazdectvu. V Gíraltovciach sa, najmä počas letných mesiacov, rozozvučia tóny ľudovej piesne, folku a jazzu v rámci viacerých kultúrnych slávností. V mestskom parku je vybudovaný amfiteáter.

V Gíraltovciach pôsobili významné osobnosti spoločenského života a to napríklad kňaz a národný buditeľ Adam Hlovík a lekár Jozef Goldberger.

Pamiatky zapísané v zozname národných kultúrnych pamiatok v meste Gíraltovce :

- Mohyly z eneolitu – doby kamennej
- Pomník – plastika ležiaceho leva z 1. svetovej vojny
- Neskororenesančný kaštieľ z prvej polovice 17. Storočia
- Evanjelický kostol z 18. storočia
- Murovaný gréckokatolícky chrám Matky ustavičnej pomoci z roku 1938

- Pomník padlým v 2. svetovej vojne
- Časť erbu, na ktorom bol rak držiaci v klepetách prsteň
- Židovský cintorín založený okolo roku 1800

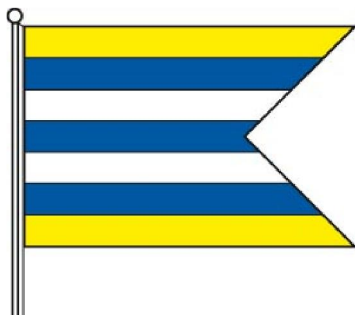
3.2 SYMBOLY MESTA

Symbody mesta Gíraltovce sú zapísané v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou OA - 1236/09.02-91.

Erb mesta

Erb mesta Gíraltovce tvorí modrý štít nad strieborným kosákom so zlatou rukoväťou a kolmo postavený zlatý snop.

Vlajka

Vlajku mesta tvorí sedem pozdĺžnych pruhov (žltý, modrý, biely, modrý, biely, modrý, žltý). Farebne vychádza z farieb mestského erbu a je jedinečná, vlastná len Gíraltovciam. Vlajka má pomer strán 2 : 3, ukončená je dvoma cípmi (zástrihom) siahajúcim do jednej tretiny dĺžky listu vlajky.

3.3 PRÍRODNÉ POMERY

Mesto Gíraltovce leží v juhozápadnej časti okresu Svidník, v severnej časti Prešovského kraja a v severovýchodnej časti Slovenska, pri sútoku rieky Tople a Radomky v Nízkych Beskydách.

Územie Gíraltoviec má rovinato – kopcovitý charakter. Priemerná nadmorská výška je 200 m.n.m. Najvyšším vrchom je Sedliacka hora s nadmorskou výškou 283 m. Mestom preteká rieka Topľa od severu na juh, ktorá sa vlieva do rieky Ondava. Do jej koryta sa 2 km južne od mesta vlieva potok Radomka, ktorý tiež preteká mestom.

Geomorfologicky sa mesto rozprestiera v Ondavskej vrchovine, ktorá je súčasťou subprovincie Nízkych Beskyd. Horniny v Gíraltovskej kotline vznikli v geologickom období treťohôr pred 67 – 23 miliónov rokov. Na flyšovom súvrství ílovcov a pieskovcov vplyvom geologických činiteľov vznikali uloženiny – hliny – ílovito – piesčité a čisto ílovité a náplavové uloženiny Tople – štrky a piesčito-hlinitá zemina.

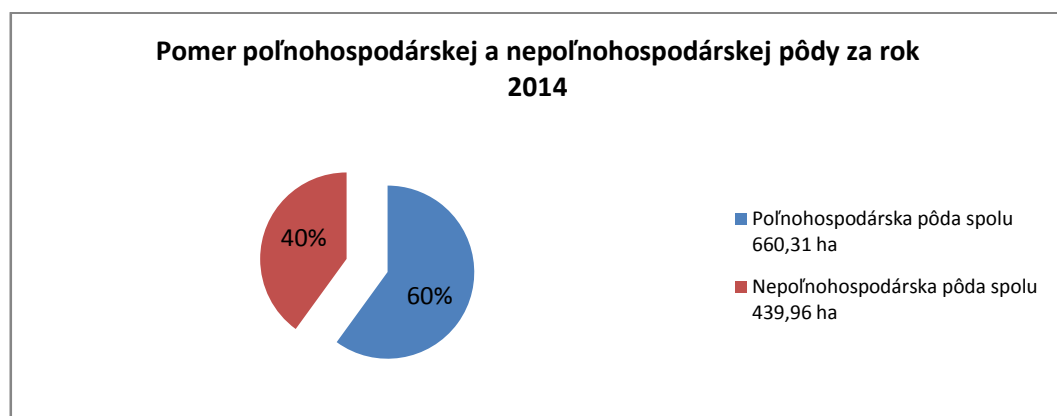
Celá oblasť leží v miernom teplotnom pásme a jeho klíma patrí k teplému horskému klimatogeografickému typu. Podnebie oblasti je vnútrozemské. Priemerná ročná teplota sa pohybuje od 6 – 8°C. počet dní s teplotou nad 25°C je 50 – 80 dní. Množstvo zrážok charakterizuje oblasť Gíraltoviec

ako mierne vlhkú a chladnejšiu. Najmenej zrážok je v zime. Snehová prikrývka trvá v priemere necelých 60 dní. Prevládajú vetry severných a južných smerov.

3.4 VYUŽITIE KRAJINY MESTA

Celková plocha riešeného územia je tvorená zo 60 % poľnohospodárskou pôdou o výmere 660,31 ha a zvyšných 40 % predstavuje nepoľnohospodárska pôda s výmerou 439,96 ha.

Graf 1 Pomer poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy za rok 2014

Zdroj: www.katasterportal.sk

Pôdny fond riešeného územia nám znázorňuje nasledujúca tabuľka. Najväčšiu časť poľnohospodárskej pôdy tvorí orná pôda (29,65 %) a trvalo trávne porasty (26,61 %). Malú časť tvoria záhrady (3,75 %). V súvislosti s tým, že dané územie sa nachádza v mierne teplotnom pásme, ktorého klíma je zaradená do teplotne horského typu, sa tu nevyskytujú chmelnice ani vinice. V rámci nepoľnohospodárskej pôdy tvoria najväčšiu časť lesné pozemky (23,9 %) ďalej zastavané plochy (9,8 %), vodné plochy (3,74 %) a ostatné plochy (2,55 %). Lesné pozemky sú vo vlastníctve urbáriátov, cirkvi, súkromných vlastníkov a štátu. Jednotlivé správy lesa zabezpečujú jeho správnu funkciu, ochranu a prirodzenú obnovu.

Tabuľka 3 Pôdny fond riešeného územia za rok 2014

Pôdny fond	Rozloha (ha)	Rozloha (%)
Poľnohospodárska pôda		
- orná pôda	326,24	29,65
- chmelnice	0	0
- vinice	0	0
- záhrady	41,28	3,75
- ovocné sady	0	0
- trvalo trávne porasty	292,79	26,61
Poľnohospodárska pôda spolu:	660,31	60,01
Nepoľnohospodárska pôda		
- lesné pozemky	263,00	23,90
- vodné plochy	41,14	3,74
- zastavané plochy	107,73	9,80
- ostatné plochy	28,09	2,55
Nepoľnohospodárska pôda spolu:	439,96	39,99
Celkom:	1 100,27	100

Zdroj: www.katasterportal.sk

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo prešlo v posledných rokoch náročným a zložitým procesom transformácie a privatizácie, ktorého cieľom bolo predovšetkým vyrovnanie majetkovoprávných vzťahov a postupný prechod na trhovú ekonomiku. V meste podniká spoločnosť Agroslužby VK, s.r.o.. Poľnohospodárska produkcia je zameraná tak na rastlinnú výrobu, kde prevažuje produkcia obilovín (pšenica, jačmeň, ovos), krmovín (ďatelina, kukurica, jarné strukovinovo – obilninové miešanky) a olejní, ako aj na živočíšnu výrobu, predovšetkým na chov hovädzieho dobytku.

Lesníctvo

Z celkovej výmery lesnatosti mesta sa tieto lesy nachádzajú v správe Lesnej správy Giraltovece a v Lesnej správe Lesov SR, š.p. Banská Bystrica. Lesné pozemky sú vo vlastníctve urbáriátov a štátu. Jednotlivé správy lesa zabezpečujú správnu funkciu lesa, jeho ochranu a prirodzenú obnovu.

V lesoch je typická karpatská flóra s listnatými stromami, kde prevažuje buk, hrab, dub, sosna. Z pôvodných lesných spoločenstiev sú v tejto oblasti zastúpené spoločenstvá dubovo-bukového, bukového a jedľovo-bukového vegetačného stupňa. Jedľové bučiny často susedia s ostrovčekmi bukových javorín. Iba na najteplejších svahoch sú rozšírené dubové bučiny. V presvetlených častiach porastov a na pasienkoch je veľmi rozšírená breza. Významný je výskyt najvzácnejšej a najcennejšej brezy v Európe, tzv. svalcovej (karelskej). Pozná sa podľa pravidelných zhrubnutí (prstencov na kmeňoch a konároch stromov).

Z oblasti fauny prevláda vysoká zver (jelenia a srnčia) a diviacia. Okolité územie charakterizujú viaceré karpatské živočíchy, ako sú mlok karpatský, mlok veľký, salamandra škvrnitá, jašterica živorodá, sova dlhochvostá, bocian biely, vlk obyčajný, rys ostrovid, mačka divá, kuna lesná, jazvec obyčajný. Zo vzácnych druhov dravcov sa vyskytuje orol kriklavý, včelár obyčajný, haja tmavá, bocian čierny, a ďalšími.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Ochrana kvality ovzdušia

Napriek vysokej frekvencii ťažkej dopravy prechádzajúcej mestom na trase do poľskej republiky, kvalita ovzdušia je na sledovanom území na relatívne dobrej úrovni, čo je dané jednak plynofikáciou mesta a absenciou výrazného priemyselného znečisťovateľa. V centrálnej kotolni sa používa spaľovanie zemného plynu. Spaľovaním plynu dochádza síce k produkcii znečisťujúcich látok, ale tie však nespôsobujú znečistenie ovzdušia nad limity povolené zákonom. V limitoch povolených zákonom sú oxidy dusíka, oxid siričitý, oxid uhoľnatý, oxid uhličitý, tuhé znečisťujúce látky, celkový organický uhlík.

V dôsledku zvyšovania cien zemného plynu občania v minimálnej miere využívajú spaľovanie menej hodnotných druhov palív, vplyvom ktorých by mohlo dochádzať k zhoršeniu kvality ovzdušia, prevažne v zimnom období. V meste nie sú objekty s veľkou koncentráciou hospodárskych zvierat, ani stacionárne zdroje bodového znečistenia.

U obyvateľov, ale aj predstaviteľov mesta začína byť výraznejší záujem a dopyt o využívanie ľahšie dostupných domácich, ekologicky čistých a pritom aj lacnejších palív a energií, ako sú obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Najvhodnejšou zložkou obnoviteľných zdrojov v meste sa javí biomasa,

predovšetkým palivové drevo a drevný odpad. Záujem je aj o alternatívne zdroje energie (slnecná energia, veterná energia, tepelná čerpadlá, bioplyn...).

Ochrana kvality vôd

Všetci obyvatelia mesta majú možnosť v prípade záujmu napojiť sa na verejný vodovod. Kvalitu pitnej vody niekoľkokrát denne kontroluje pracovník Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Bardejov na úpravovni vody v Gíraltovciach. Kvalita vody sa po napojení na vodovodný rad Starina zlepšila.

Odpadové vody z domácností, hospodárskych a poľnohospodárskych zariadení sú z 95 % odvádzané verejnou kanalizačnou sieťou do čističky odpadových vôd. Prečistená odpadová voda je odvádzaná do vodného toku – potoku Radomka. Znečisťovateľmi povrchovej vody sú len tie objekty, ktoré ešte nemajú vybudovaný septik a nie sú napojené na verejnú kanalizáciu z dôvodu jej nedobudovania v mestskej časti Francovce.

Na území mesta nie je žiadna živočíšna výroba a nie sú bodoví znečisťovatelia. Z toho dôvodu nevznikla v meste ani kontaminácia podzemných vôd. V okolí mesta vyvierajú pramene, pre nízku výdatnosť sú využívané len rekreačne.

Odpadové hospodárstvo

Mesto nemá významného pôvodcu komunálneho odpadu. V meste je vytvorený program odpadového hospodárstva - zapojením sa do separovaného zberu znížiť náklady spojené s vývozom a uložením tuhého komunálneho odpadu a využitím druhotných surovín znížiť náklady na získavanie nových surovín na výrobu nových tovarov a tým menej znečisťovať životné prostredie. V meste sa triedi sklo, plasty, autobatérie, biela technika, bioodpad, žiarivky. Odvoz tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje Mestský podnik služieb spol. s.r.o.

Chránené územia

Katastrálne územie mesta Gíraltovce sa nachádza na území, na ktorom podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny platí I. stupeň územnej ochrany (všeobecná ochrana). Chránená oblasť sa nachádza pri rieke Radomka v alúviu toku Radomky severne od Gíraltoviec s rozlohou 15,54 ha. Územie predstavuje komplex zachovaných mezofilných a aluviálnych lúk až po slatinné spoločenstvá vyskytujúce sa v južnej časti Nízkych Beskýd. Podľa stupňa zamorenia je tu vyvinutá celá škála lúčnych až slatinných biogenóz. V meste sa nachádzajú vzácne platany v Parku mieru a vzácny dub letný pri Dome kultúry.

3.6 CESTOVNÝ RUCH

Mesto Gíraltovce disponuje dostatočným prírodným potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Poloha mesta umožňuje skombinovať návštevu Nízkych Beskýd s možnosťou využitia turistických trás, ktoré sú vhodné na rodinné výlety, spoznávanie krás okolitej prírody počas celého roka. Okolie mesta poskytuje možnosti pre rozvoj zimnej rekreácie a športov, ale najmä letnej, horskej a náučnej turistiky, hubárčenia a cykloturistiky. Cyklistické trasy sú zatiaľ vybudované len v Parku mieru.

Vodné toky ponúkajú možnosť rozvoja aquaturistiky. Turistickým lákadlom pre návštevníkov mesta je blízkosť umelovytvorenej vodnej nádrže Domaša (13 km), vhodnej na letnú dovolenku i víkendovú rekreáciu a pestovanie letných športov vrátane rybárčenia.

Mesto má aj výbornú polohu pre návštevy Bardejova (33 km), mesta, ktorého historické jadro je zapísané vo svetovom zozname pamiatok kultúrneho dedičstva UNESCO a Prešova (33 km) s pozoruhodnou renesančnou mestskou pamiatkovou rezerváciou. Medzi ďalšie turisticky atraktívne miesta v okolí mesta patria: Duklianský priesmyk (40 km), bývalé kúpele Šarišský Štiavnik (9 km) a drevené kostolíky východného obradu. Sprievodné služby cestovného ruchu, ako sú ubytovacie kapacity, požičovňa športových potrieb, alebo služby sprievodcov a horských vodcov v meste nie sú. Propagácia mesta a jeho pamiatok a krás vo vzťahu k návštevníkom je veľmi slabá. Mesto nemá dostatok vlastných finančných zdrojov na zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu. Tento rozvoj musí koordinovať s okolitými obcami, okresnými mestami a celým regiónom.

3.7 OBYVATEĽSTVO A ŠTRUKTÚRA OSÍDLENIA

Analýza demografického vývoja v meste Gíraltovce, vychádzajúc z údajov v Tabuľke 3, poukazuje na pomerne stabilný vývoj počtu obyvateľov za posledných 7 rokov. Najvyšší podiel tvorí každý rok obyvateľstvo v produktívnom veku (15 – 64 rokov).

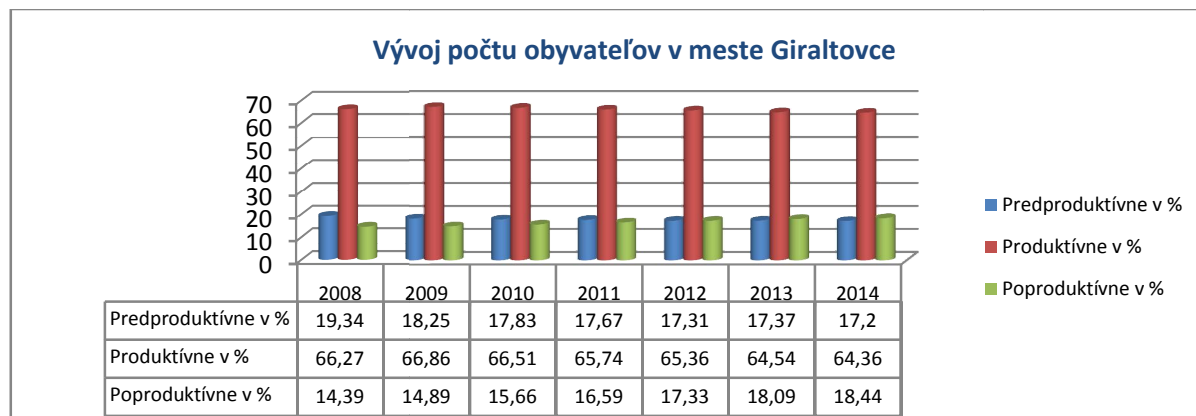
Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov v meste Gíraltovce

rok	pohlavie	predproduktívne v %	produktívne v %	poproduktívne v %	spolu v %
2014	muži	9,1	34,35	6,85	50,3
	ženy	8,1	30,01	11,59	49,7
2013	muži	9,23	34,46	6,71	50,4
	ženy	8,14	30,08	11,38	49,6
2012	muži	9,39	34,69	6,12	50,2
	ženy	7,92	30,67	11,21	49,8
2011	muži	9,42	34,91	5,97	50,3
	ženy	8,25	30,83	10,62	49,7
2010	muži	9,47	35,32	5,31	50,1
	ženy	8,36	31,19	10,35	49,9
2009	muži	9,98	35,44	4,98	50,4
	ženy	8,27	31,42	9,91	49,6
2008	muži	10,31	35,12	4,77	50,2
	ženy	9,03	31,15	9,62	49,8

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Graf 2 nám znázorňuje vývoj počtu obyvateľov v meste Gíraltovce za posledných sedem rokov, kde môžeme vidieť iba malé odchýlky.

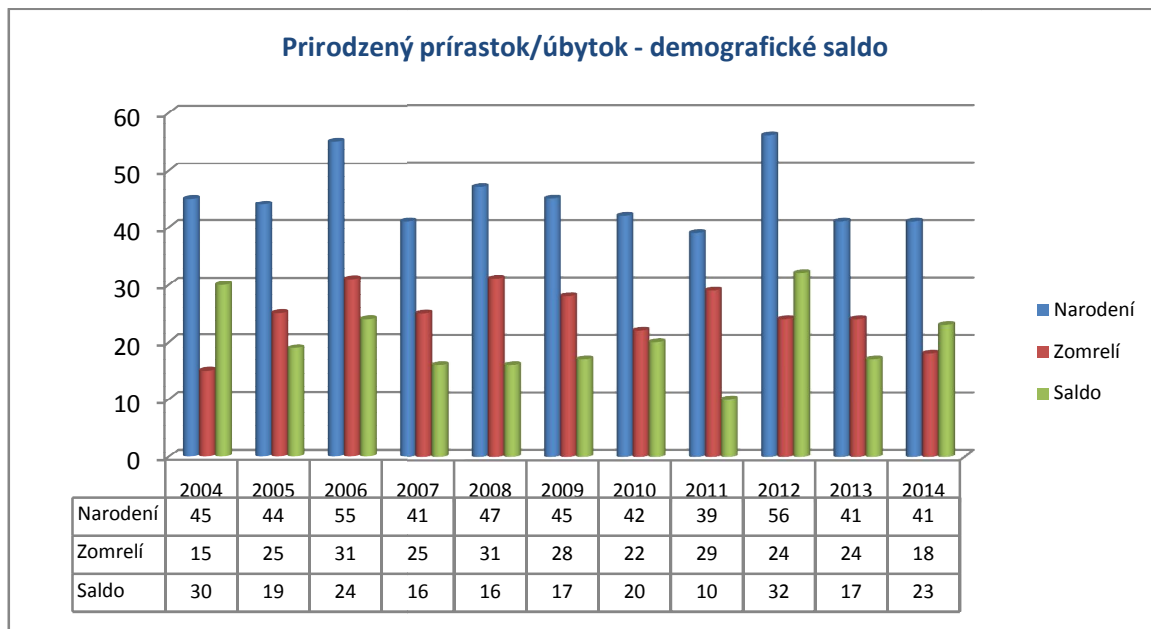
Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v meste Gíraltovce

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Prirodzený prírastok ako výsledok reprodukcie obyvateľstva, ktorý predstavuje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomrelých obyvateľov dosahuje v poslednom období rokov 2004-2014 nasledujúce hodnoty, ktoré uvádza Graf 3.

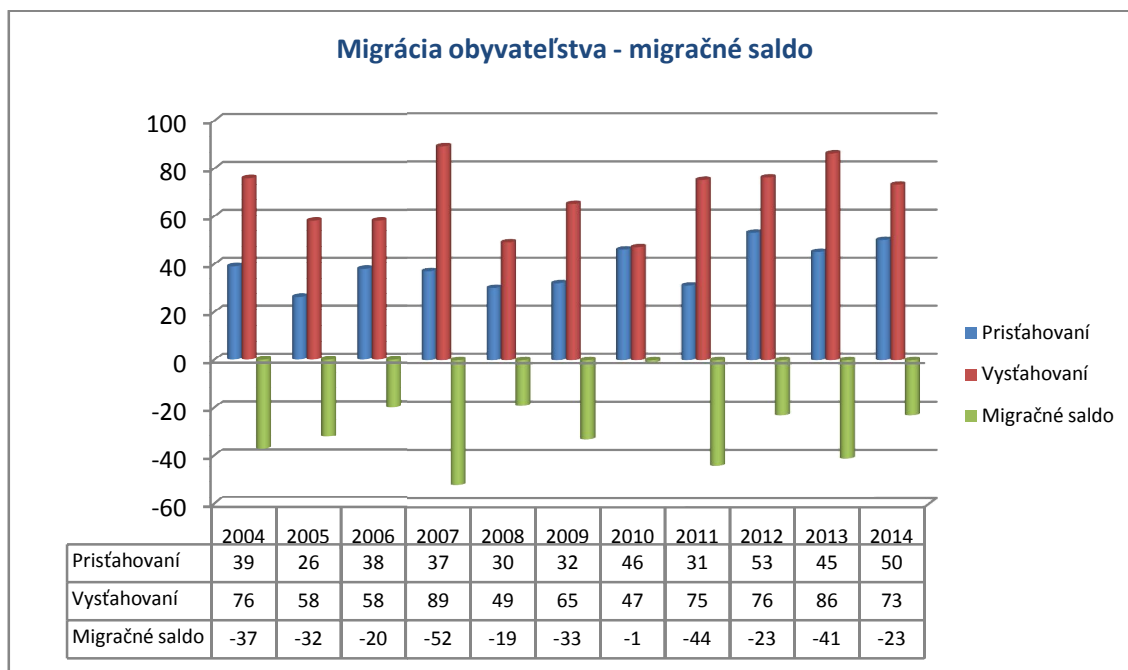
Graf 3 Prirodzený prírastok/úbytok

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

V rámci migrácie obyvateľov mesta Gíraltovce dochádza v priebehu rokov 2004 - 2014 k výraznej migrácii obyvateľstva najmä v rokoch 2007, 2011 a 2013.

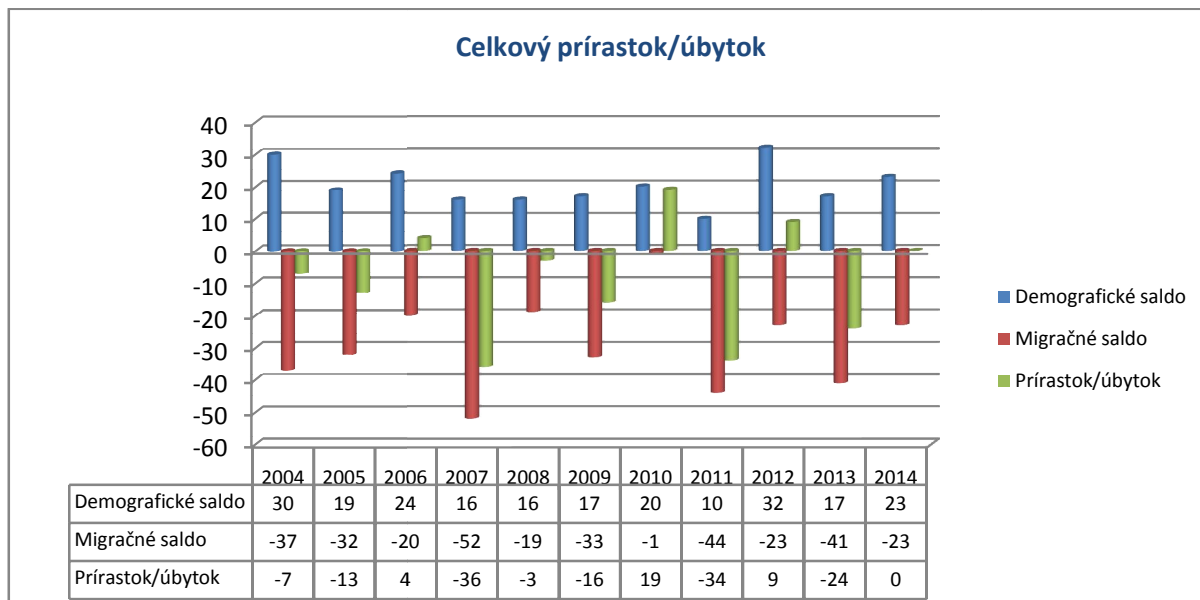
Graf 4 Migrácia obyvateľstva

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Celkový prírastok obyvateľstva je súčet prirodzeného prírastku a migračného salda. V meste Gíraltovce v období rokov 2004 – 2014 prevažovali záporné hodnoty celkového prírastku. Celkové prírastky pozorujeme iba v rokoch 2006 a 2012.

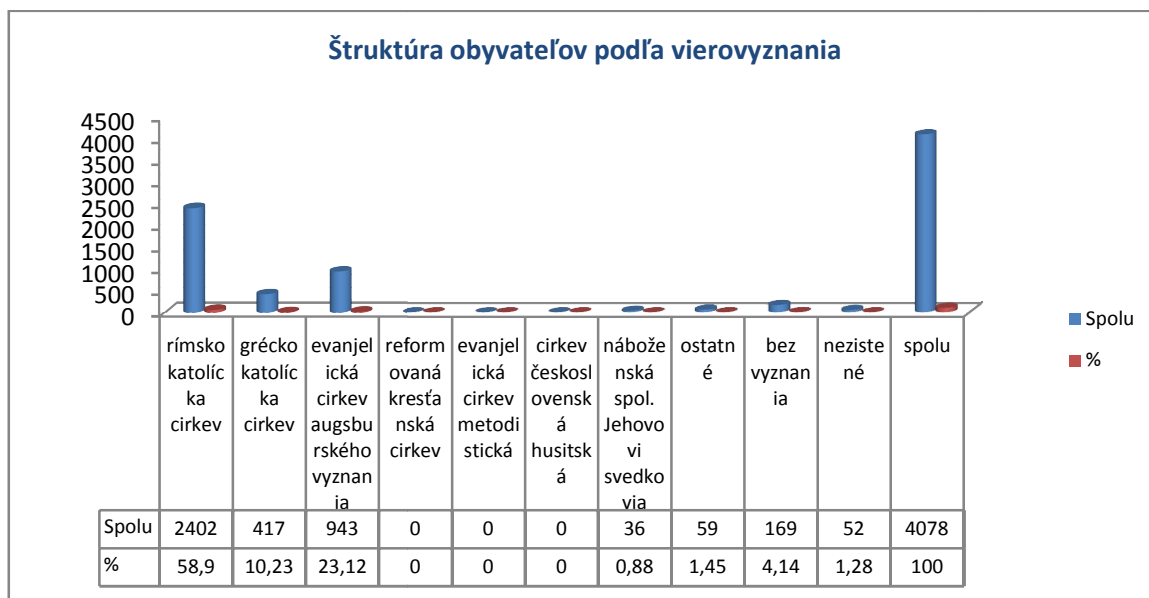
Graf 5 Celkový prírastok/úbytok

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Z celkového počtu obyvateľov tvoria najpočetnejšiu skupinu obyvatelia rímskokatolíckeho vierovyznania (58,9 %). Evanjelického vierovyznania je 23,12 % obyvateľov, ku gréckokatolíckemu vierovyznaniu sa hlási 10,23 % obyvateľov. Ostatné informácie o štruktúre obyvateľov podľa vierovyznania uvádza Graf 6.

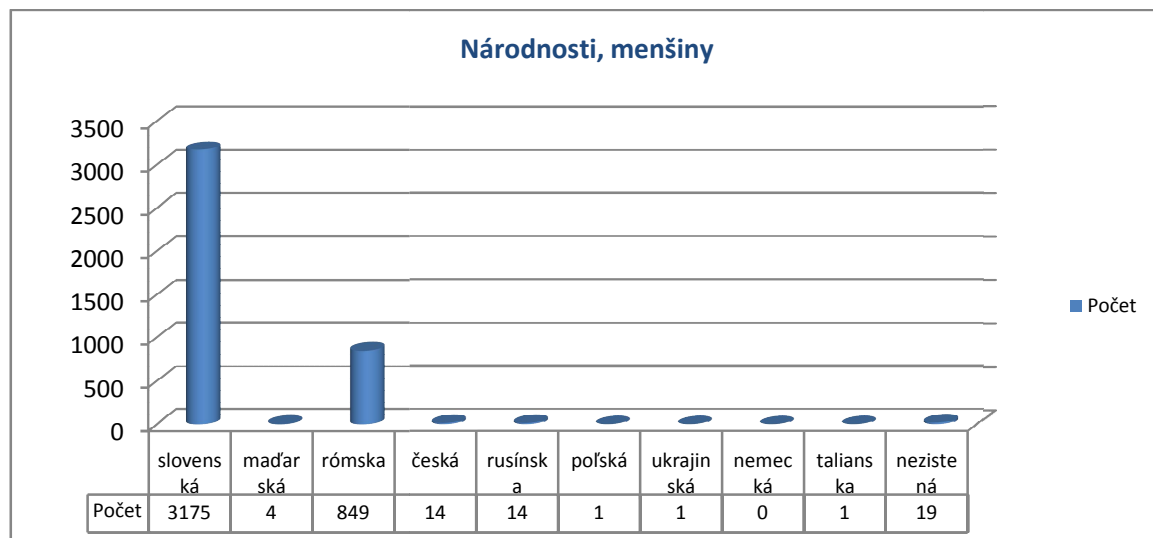
Graf 6 Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Z pohľadu národností sa 3 175 obyvateľov mesta hlási k slovenskej národnosti, 849 k rómskej, 14 k českej, 14 k rusínskej, 4 k maďarskej. Ostatné informácie o národnostiach sú uvedené v Grafe 7.

Graf 7 Národnosti, menšiny

Zdroj: MsÚ Gíraltovc

3.8 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

Vzdelanie

Školské vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti a odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery. S nárastom počtu vysokých škôl rastie aj vzdelanostná štruktúra obyvateľstva. V Tab. č. 5 môžeme vidieť podrobnú vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. V meste Gíraltovc má 7,87 % obyvateľstva ukončené učňovské vzdelanie (bez maturity), 14,79 % úplné stredné odborné (s maturitou), 20,13 % predstavujú deti do 16 rokov, 13,19 % základné, 7,65 % vysokoškolské (bakalárske, magisterské, inžinierske, doktorské, doktorandské), 1,96 % úplné stredné učňovské (s maturitou), 3,75 % úplné stredné všeobecné. Ostatní bez udania školského vzdelania tvoria 4,39 %.

Tabuľka 5 Vzdelanie

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	spolu	v %
základné	538	13,19
učňovské (bez maturity)	321	7,87
stredné odborné (s maturitou)	298	7,31
úplné stredné učňovské (s maturitou)	80	1,96
úplné stredné odborné s maturitou	603	14,79
úplné stredné všeobecné	153	3,75
vyššie	49	1,20
vysokoškolské bakalárske	66	1,62
vysokoškolské (magisterské, inžinierske, doktorské)	237	5,81
vysokoškolské doktorandské	9	0,22
vysokoškolské spolu	312	100
vysokoškolské podľa zamerania		
• univerzitné	25	8,01
• technické	85	27,24
• ekonomické	100	32,05
• poľnohospodárske	40	12,82
• ostatné	62	19,87
ostatní bez udania školského vzdelania	179	4,39

ostatní bez školského vzdelania	724	17,76
deti do 16 rokov	821	20,13
úhrn	4078	100

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Zamestnanie

Na území MAS Topoľa absentujú veľké a stredné podniky, ktoré zamestnávajú viac ako 250 zamestnancov. Spôsobuje to veľmi nízky počet priemyselných podnikov a domácich i zahraničných investorov, ktorí by vytvorili nové pracovné miesta. Najväčším zamestnávateľom na území je RIKOSTAV, s.r.o., ktorý sa špecializuje na výrobu, predaj a prenájom obytných, kancelárskych, sanitárnych a skladových kontajnerov a na výrobu montovaných domov. Táto firma zamestnáva 70 zamestnancov.

Dominantné odvetvie v meste je priemyselná výroba, kde je zamestnaných 17,46 % obyvateľov a odvetvie veľkoobchodu a maloobchodu, kde pracuje takisto 17,45 % obyvateľov. V oblasti školstva pracuje 13,67 % obyvateľov, v odvetví výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody pracuje 6,76 %, v stavebníctve pracuje 6,07 %, v hoteloch a reštauráciách 6,07 %, v ostatných verejných, sociálnych a ostatných službách je zamestnaných 3,42 % obyvateľov.

Tabuľka 6 Odvetvia hospodárstva

Odvetvie hospodárstva	spolu	v %
poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	35	2,66
lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	20	1,52
ťažba nerastných surovín		
priemyselná výroba	230	17,46
výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	89	6,76
stavebníctvo	80	6,07
veľkoobchod a maloobchod	230	17,46
hotely a reštaurácie	80	6,07
doprava, skladovanie a spoje	20	1,52
peňažníctvo a poisťovníctvo	35	2,66
nehnutelnosti, prenájom a obchodné služby	8	0,61
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	90	6,83
škoolstvo	180	13,67
zdravotníctvo a sociálne starostlivosť	35	2,66
ostatné verejné, sociálne a osobné služby	45	3,42
EA bez udania odvetví	140	10,63
spolu	1317	100

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov, v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonávajú politiku zamestnanosti.

ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti mesto spolupracuje s ÚPSVaR v Bardejove (s detašovaným pracoviskom vo Svidníku a s vysunutým pracoviskom v Gíraltovciach) pri

vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných.

Mesto v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti vytvára pre uchádzačov o zamestnanie evidovaných na ÚPSVR a dlhodobo nezamestnaných dočasné pracovné miesta prostredníctvom:

Tabuľka 7 Verejné služby zamestnanosti

Názov	Počet zamestnaných
Dobrovoľnícke práce	116
Aktivačná činnosť	71
NP „ Podpora zamestnávania“	6
Menšie obecné služby	93

Zdroj: MsÚ Gíraltovce 2015

Podnikateľské subjekty v meste

Podnikateľské a zamestnávateľské subjekty v meste sú zamerané na služby rôznej povahy, od služieb výrobných až k službám nevýrobným, činnosť vyvíjajú v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, stavebníctva, maloobchodu, pozemnej doprave, predaji a údržbe motorových vozidiel, verejnej správy, zdravotníctva, školstva, sociálnej starostlivosti, v oblasti spoločenskej, športovej, záujmovej a v ďalších odvetviach služieb a obchodu. Koncentrácia týchto služieb je v porovnaní s väčšími mestami a okresnými centrami zastúpená v menšej miere, čo je spôsobené nižšou kúpyschopnosťou obyvateľstva. Pestrejšiu ponuku služieb a obchodu rôzneho charakteru ponúkajú väčšie okresné a krajské centrá.

U menších služieb výrobného charakteru sa v meste Gíraltovce jedná predovšetkým o drobné remeselnícke živnosti (výroba nábytku, stolárstvo, sklenárstvo, stavebné remeslá, opravárenské služby).

Nevýrobné služby sú hlavne služby občianskej vybavenosti, uspokojujúce priame potreby obyvateľstva mesta: bankovníctvo, pošta, zmenáreň, poisťovne, sporiteľne, kaderníctvo, holičstvo, solárium a podobne.

Pred rokom 1989 sa v meste Gíraltovce nachádzali výrobné podniky ako napríklad Kožiarske závody, poľnohospodárske družstvo a iné prevádzky, ktoré poskytovali zamestnanie obyvateľom zo širokého okolia. V súčasnom období v meste pôsobia nasledovné podnikateľské subjekty:

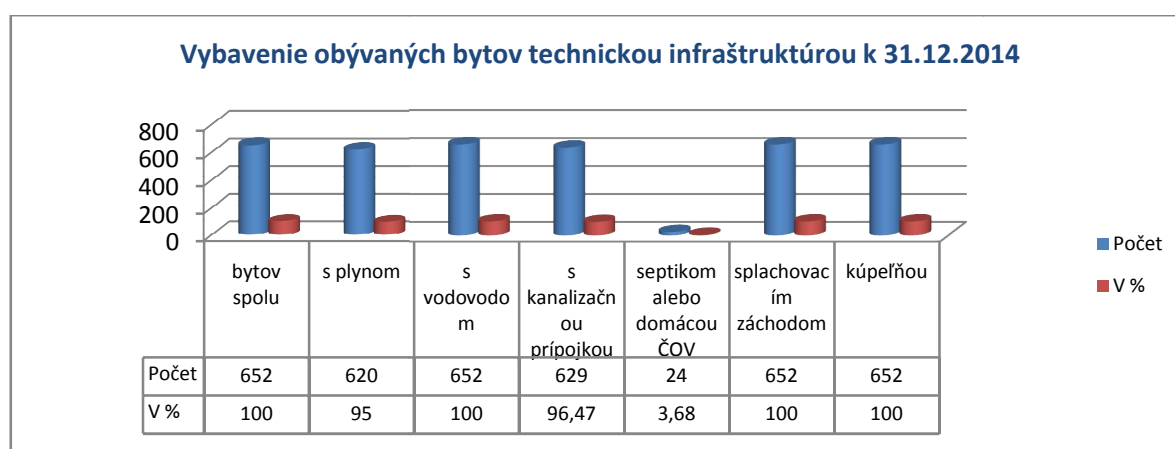
- **RIKOSTAV CONTAINER, s.r.o.** - výroba obývacích kontejnerov,
- **KOMAS, s. r. o** – výroba zvrškov obuvi,
- **LEGNO TRADE, s. r. o.**, - spracovanie drevnej hmoty,
- **ORMIX, s. r. o.** – výroba chleba a pekárenských výrobkov
- **ALB TRADE, s. r. o.**- reštauračné služby a stavebná činnosť v zahraničí,
- **SK SIMIX, s. r. o.**- reštauračné a hotelové služby, stavebná činnosť v zahraničí,
- **LUDUS, s. r. o.** - výroba a predaj ochranných pomôcok,
- **HAMEX, s. r. o.** - stavebná a drevárska výroba,
- **JDJ Group s.r.o.** – obchodno-stavebná firma
- **AGROSLUŽBY VK, spol. s r. o.** – poľnohospodárska výroba
- **PETROMIN, spol. s r.o. Gíraltovce** - Maloobchod s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach
- **GIRA BGH s.r.o.** – stavebná firma

- **Emília Deutschová Lucia** - maloobchod s kozmetickými a toaletnými výrobkami v špecializovaných predajniach
- existencia maloobchodných predajní obchodných sietí – COOP, CBA, MAKOS, AGROMILK,
- **Mestský podnik služieb Gíraltovce, s.r.o.** - Vývoz a zber tuhého komunálneho odpadu, Pohrebné služby, Stavebné práce a výroba betónu i.

3.9 BÝVANIE – VYBAVENOSŤ DOMÁCNOSTÍ

Z celkového počtu rodinných domov v meste Gíraltovce je 95 % domácností plynofikovaných, 100 % domácnosti je napojených na vodovod okrem osady Francovce, 96,47 % je napojených na kanalizáciu, 3,68 % je vybavených septikom alebo domácou ČOV. Kúpeľňu a splachovací záchod má 100 % domácností.

Graf 8 Vybavenie obývaných bytov technickou infraštruktúrou

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Domový a bytový fond

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 tvorilo mesto Gíraltovce 1 126 hospodáriacich domácností. Obývaných bytov bolo spolu 1 023, obývaných bytov v rodinných domoch 447 a spolu domov 501.

Tabuľka 8 Hospodáriace domácnosti

	Hospodáriace domácnosti	Obývané		
		byty		domy
		spolu	v rodinných domoch	
GIRALTOVCE	1126	1023	447	501

Zdroj: www.statistics.sk

Občianska vybavenosť a služby

Občianska vybavenosť predstavuje široký komplex zariadení a účelovo upravených plôch, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií.

V meste sa nachádzajú prakticky všetky zariadenia občianskej vybavenosti: mestský úrad, kultúrny dom, materská škola, základné a stredné školy, mestská knižnica, zdravotné ambulancie, lekárne, sociálne zariadenia, kostoly, fary, dom smútku, pošta, mestský podnik služieb, autobusová stanica, zastávky, športové areály, zmodernizovaný amfiteáter, park, ihriská s umelou trávou, tenisové kurty.

Mesto Giraltovece má dobre vybudované zázemie služieb rôzneho charakteru, vrátane sociálnych a zdravotníckych. Mesto je sídlom pobočiek 2 bánk, k dispozícii sú 2 bankomaty. Slovenská pošta poskytuje poštové služby a doplnkové služby v jednej pobočke. V meste je dostupný predaj všetkých potravín, textilu, obuvi a ďalšieho sortimentu. Okrem toho miestni drobní podnikatelia zabezpečujú reštauračné a pohostinské služby, opravárenské služby, výrobné služby, komunálne služby a podobne. Táto široká a rôznorodá sieť služieb umožňuje obyvateľom mesta a návštevníkom plne tieto služby využívať a odbremeňuje obyvateľov od cestovania za službami a nákupmi do väčších miest. Tabuľka 9 poskytuje prehľad o sortimente služieb rôzneho charakteru v meste Giraltovece.

Tabuľka 9 Prehľad služieb v meste Giraltovece

Typ služieb	Služby
Nákupný sortiment	potraviny, mäsiarstvá, zmiešaný tovar, priemyselný tovar, drogéria, textil, obuv, elektropredajňa, železiarstvo
Služby cestovného ruchu	pohostinstvo, reštaurácie, hotel, ubytovňa
Služby komunálne	kaderníctvo, kozmetika,
Služby relaxačné	knižnica, solárium, tlačiarne
Služby opravárenské	pneuservis, vodárenské a plynárenské techniky,
Služby výrobné	stolárstvo, výroba pečiva
Služby pre poľnohospodárov a záhradkárov	sklad ovocia a zeleniny, predaj krmív, záhradkárske potreby, krmivo pre psov, rybárske potreby
Ostatné služby	pošta, PNS stánky, autodoprava

Zdroj: MsÚ Giraltovece, 2015

3.10 MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE, ZDRUŽENIA A SPOLKY

Existencia mimovládnych organizácií a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. Na označenie všetkých mimovládnych organizácií sa na Slovensku zaužíva spojenie „tretí sektor“. Ak ide o právnu formu, mimovládne organizácie ju môžu mať rozličnú.

Tretí sektor v sebe zahŕňa rôzne typy pestrého a mnohovečného javu združovania. Zahŕňa rôzne typy tzv. občianskych združení (kluby, spolky, a i.) a nadácie, čiže verejné neštátne inštitúcie, ktoré poskytujú služby na inom, než podnikateľskom princípe (ich funkciou nie je rozdeľovanie zisku). Svojím samosprávnym, dobrovoľníckym charakterom a štruktúrou vytvárajú priestor pre slobodné konanie a artikuláciu záujmov, vyjadrujú vôľu občanov neponechať politickej moci monopol na zastupovanie týchto záujmov. Dôležitou funkciou neštátnych neziskových organizácií spočíva v tom, že dopĺňajú, respektíve nahrádzajú služby, ktoré štát nie je schopný zabezpečiť. Spolky poskytujú významný priestor pre utváranie identity minorít, jednotlivých spoločenských vrstiev a skupín.

Spolkový život v meste Giraltovce má dlhodobú tradíciu a pomerne široké zastúpenie dospelých, ale aj mládeže. Pôsobia tu tieto mimovládne organizácie a spolky:

- **Futbalový klub** – hlavnou činnosťou je tréningový proces, zápasy a súťaže v Prešovskom a Košickom VÚC, MFK Slovan Giraltovce je rozdelený na: žiaci, dorast, dospelí
- **Poľovnícke združenie Vtáčnik Giraltovce** – 22 členov, lovný revír má 1112 ha
- **Jednota dôchodcov Slovenska** – starostlivosť o seniorov v rámci kultúrneho, zdravotného a aktívneho využitia voľného času, v pôsobnosti dôchodcov je i spevácka skupina Topľanka, ktorá vystupuje na rôznych podujatiach
- **Základná organizácia Slovenského zväzu postihnutých civilizačnými chorobami** – organizácia úzko spolupracuje s Jednotou dôchodcov Slovenska
- **Slovenský zväz chovateľov** – podporovanie mládeže ku vzťahu a chovu drobných domácich zvierat
- **Dobrovoľný hasičský zbor** – hlavnou činnosťou je chrániť život, zdravie a majetok obyvateľov mesta, účasť na hasičských súťažiach s výbornými výsledkami
- **Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu Giraltovce**
- **Občianske združenia** - **Združenie rodičov** – podpora činnosti školy, 200 členov
 - **Slovenský zväz protifašistických bojovníkov** – pravdivé vysvetľovanie histórie boja za národné oslobodenie, proti fašizmu a nacizmu, organizuje pietne a spomienkové akcie
 - **Vidiek n. o.** – podieľa sa na regionálnom rozvoji, vzdelávacích aktivitách, spracovávanie projektov pre samosprávy a podnikateľov

3.11 ŠKOLSTVO

Kvalitná výchova a vzdelanie sú rozhodujúcim zdrojom budúceho rozvoja, prosperity mesta / štátu a najlepšou prevenciou v boji proti kriminalite, nezamestnanosti, drogám, protispoločenskému správaniu.

V meste Giraltovce je viacero školských zariadení, ktoré využívajú žiaci a študenti z mesta, ale aj z jeho okolia:

- Materská škola,
- Základná škola
- Súkromná základná škola
- Základná umelecká škola
- Súkromná stredná odborná škola
- Spojená škola
- Gymnázium
- Centrum voľného času

Zákomom č. 416/2001 Z.z.o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky k 1.7. 2002 má mesto Giraltovce nové kompetencie (práva i povinnosti) a najmä zriaďovateľské pôsobnosti v oblasti školstva :

- prenesené kompetencie: základná škola

- originálne kompetencie: materská škola, základná umelecká škola, centrum voľného času, školské jedálne, školské kluby detí.

Mesto Gíraltovc, ktoré je aj vlastníkom budov, v týchto zariadeniach zabezpečuje ich technické zázemie a vybavenie. V rozpočte mesta sú každoročne vyčlenené kapitálové výdavky na údržbu a obnovu ich priestorov a zariadení. Mzdovú a rozpočtovú agendu zabezpečuje mesto Gíraltovc. Metodické riadenie, technické zabezpečenie, údržbu a rozvoj v týchto školách zabezpečuje ich zriaďovateľ.

1. Zriaďovateľ mesto Gíraltovc

Materská škola :

- predškolské zariadenie poskytujúce predprimárne vzdelanie s celodennou výchovou a vzdelávaním pre deti od 3 do 6 rokov,
- navštevujú aj deti z okolitých obcí, výchovno - vzdelávacia činnosť sa uskutočňuje podľa programu ISCED 0,
- deti majú k dispozícii IKT techniku s rôznymi zaujímavými výukovými programami, napriek tomu je vybavenie materskej školy nepostačujúce a vyžaduje si neustálu obnovu,
- v MŠ týždenne prebieha výuka anglického jazyka,
- kapacita zariadenia je nepostačujúca, materská škola potrebuje väčšie priestory
- nachádzajú sa tu triedy s vlastnými spálňami, jedálenskými kútikmi , zariadenie školského stravovania, šatne a sociálne zariadenia
- okolie neposkytuje deťom možnosti aktívneho pohybu, rozvoja fyzickej zdatnosti a obratnosti, v budove materskej školy a aj v jej blízkosti chýba priestor na telesnú výchovu
- súčasťou školy je dvor s pieskoviskom, preliezkami a priestorom pre detské hry.

Základná škola:

- zabezpečuje primárne (základné) vzdelávanie žiakov v triedach nultého až štvrtého ročníka ZŠ a nižšie sekundárne nižšie stredné (nižšie stredné) vzdelávanie žiakov v ročníkoch 5. až 9. ročníka,
- slúži nielen pre deti obyvateľov mesta Gíraltovc, ale aj pre deti z okolitých obcí,
- pracuje tu 36 plne kvalifikovaných pedagogických zamestnancov,
- bohatá ponuka popoludňajších aktivít v rámci 24 krúžkov,
- výchovno-vzdelávací proces sa realizuje v štyroch pavilónoch a v telocvični,
- v novopostavenom pavilóne C je spolu 12 tried, jedna spoločenská miestnosť, zborovňa a kabinety,
- zrekonštruovaný pavilón B, nachádza sa tam 10 učební, archív a kancelárie vedenia školy,
- zrekonštruovaný pavilón D, triedy s bezbariérovým prístupom pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo so zdravotným postihnutím,
- počítačové učebne, jazykové učebne
- potrebná rekonštrukcia pavilónu A a učebňu chémie,
- areál školy dopĺňa multifunkčné športové ihrisko, detské ihrisko, školský dvor a oddychová zóna pri pavilóne D,
- nepriaznivý demografický vývoj na Slovensku už niekoľko rokov zaznamenáva postupný pokles počtu novonarodených detí, čo sa prejavuje aj na počtoch žiakov a tried v škole všeobecne,
- kapacita školy je plne vyhovujúca, naplnenosť je približne 75%.

Základná umelecká škola:

- zabezpečuje umeleckú výchovu a vzdelávanie podľa vzdelávacieho programu odboru vzdelávania prevažne pre žiakov základnej školy,
- organizuje aj štúdium pre deti vo veku pred plnením povinnej školskej dochádzky, žiakov stredných škôl a dospelých,
- poskytuje umelecké vzdelávanie v 3 odboroch (hudobný, tanečný a výtvarný),
- kapacita základnej umeleckej školy je nepostačujúca, najväčším problémom je nedostatok učební a nepostačujúce materiálne – technické vybavenie. ZUŠ patrí medzi najúspešnejšie v regióne, o čom svedčí aj množstvo ocenení.

Centrum voľného času :

- zabezpečuje podľa výchovného programu školského zariadenia výchovno - vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí v ich voľnom čase,
- usmerňuje rozvoj záujmov detí a ostatných zúčastnených osôb, utvára podmienky na rozvíjanie a zdokonaľovanie ich praktických zručností,
- momentálne pracuje v krízovom režime, má 3 zamestnancov,
- funguje jeden počítačový krúžok a hodinová škôlka,
- finančný príspevok nepokrýva náklady na prevádzku a mzdy.

2. Zriaďovateľ Okresný úrad Prešov

Spojená škola:

- patrí do systému špeciálnych škôl
- organizačné zložky: Špeciálna základná škola , Praktická škola

3. Zriaďovateľ VUC Prešov

Gymnázium:

- príprava žiakov na štúdium na vysokých školách v dvoch formách gymnaziálneho štúdia: vo štvorročnom vzdelávacom programe a v osemročnom vzdelávacom programe.

4. Súkromný zriaďovateľ

Súkromná základná škola:

- plnoorganizovaná základná škola
- zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom vzdelávacích programov, ktoré poskytujú základné vzdelanie.

Súkromná stredná odborná škola:

- možnosti štúdia v odboroch: 4- ročný študijný odbor : Škola podnikania
2- ročný študijný odbor : Podnikanie v remeslách a službách
3. ročné učebné odbory: Hostinský, Kuchár
2- ročné učebné odbory: Výroba konfekcie, Praktická žena

Graf 9 Počet žiakov v ZŠ

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

3.12 KULTÚRA A ŠPORT

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je bohatá na podujatia tradičného charakteru. Pravidelne sa v meste konajú:

- Posedenia s jubilantmi
- Letné a vianočné predajné trhy (Katarínske trhy ,Cyrilometodské trhy)
- Oceňovanie najúspešnejších žiakov
- Koncerty vážnej hudby
- Výstavy miestne, veľkonočné, vianočné...
- Výstavy umelcov
- Besedy so knihách a spisovateľoch

Mesto organizuje aj pravidelné družobné stretnutia s partnerskými mestami a regiónmi spojené s kultúrno-poznávacím pobytom, predovšetkým v Poľskej republike. Okrem týchto podujatí zameraných na kultúrne a spoločenské vyžitie vlastných občanov je mesto tradičným organizátorom a hosťiteľom týchto podujatí:

- Folklórny festival topľanskej doliny
- Dožinky
- Gíraltovský Hudák
- Gitarový a akordeónový festival s medzinárodnou účasťou

Pre exteriérové organizovanie podujatí masového charakteru má mesto k dispozícii:

- Amfiteáter v Parku mieru s kapacitou 1250 miest, s plnou technickou vybavenosťou, v ktorého okolí sú viacúčelová budova a aj ďalšie plochy postačujúce na konanie kultúrnych podujatí a letných rôznorodých akcií
- Minipódium v pešej zóne pred MsÚ, najmä po jej revitalizácii
- profesionálne mobilné pódium , ktoré je určené na predstavenia, prehliadky či vystúpenia

- profesionálne vybavenie zvukovej a osvetľovacej techniky

Pre interiérové organizovanie podujatí sa využívajú:

- Dom kultúry
- Viacúčelový objekt v Parku mieru
- Športová hala I. Nováka
- Telocvičňa pri ZŠ
- Zasadačka MsÚ
- Zasadačka v dome služieb

Mesto Giraltovc vydáva mesačník „**Spravodajca mesta Giraltovc**“, vždy v prvom týždni mesiaca. Mesačník plní najmä tieto úlohy: napomáha upevňovať a prehľbovať samosprávne kompetencie mesta, informuje obyvateľov a návštevníkov o živote mesta, všestranne prispieva k zvyšovaniu účasti obyvateľov na riešení problémov rozvoja mesta, oboznamuje obyvateľov mesta s históriou a tradíciami Giraltovc a podporuje rozvoj spoločenského a kultúrneho života.

Športovú činnosť v meste zabezpečujú predovšetkým športové oddiely, školy, ale aktívne i samotní občania. Najväčšie registrované športové kluby v Giraltovcach sú:

- Slovan Giraltovc – mestský futbalový klub
- TJ Sokol Giraltovc – volejbalový oddiel
- Mestský boxerský klub Giraltovc

Okrem nich tu pôsobia aj:

- Fénix – cykloturistický oddiel
- Jazdecký klub
- Fitnes centrum

3.13 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

V meste Giraltovc je zrekonštruovaná Mestskej poliklinika , kde nadstavbou budovy pribudli nové odborné ambulancie (podrobne vymenované v SWOT analýze). Najväčším poskytovateľom v oblasti zdravotníctva je firma ILB, s. r. o., ktorá zabezpečuje i zdravotnícke služby vo vedľajšom objekte. Počas víkendov a štátnych sviatkov je v Mestskej poliklinike zabezpečovaná i pohotovostná služba. Rýchlu zdravotnícku pomoc zabezpečuje v zriadenej stanici firma Falco. K dispozícii sú v rámci zdravotníckych služieb aj 2 lekárne a predajňa zdravotníckych potrieb.

Najbližšia nemocnica je v Prešove (27 km), ale spádová oblasť pre mesto Giraltovc je nemocnica v okresnom meste Svidník (28 km) .

Nezisková organizácia Jar života zriadila v meste **denný stacionár pre dôchodcov**, ktorý navštevujú obyvatelia mesta, ako aj obyvatelia z okolitých dedín. V rámci činnosti môžu seniori tráviť svoj voľný čas rôznymi animačnými aktivitami a využívať ergoterapiu, erteterapiu, biblioterapiu, muzikoterapiu, aromaterapiu, či masáže.

V meste Giraltovc sa nachádza aj **Komunitné centrum** na pomoc sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva. Poskytuje odborné činnosti v sociálno – preventívnej oblasti , aktivity pre lepšie

začlenenie spomínanej sociálnej skupiny, koncepciu zacielenú na vzdelávanie, rozvoj a pestovanie záujmových a voľnočasových aktivít, na občiansku svojpomoc.

Medzi ďalšie sociálne služby, ktoré poskytuje mesto patrí vývarovňa, rozvoz stravy a opatrovateľské služby pre chorých a nevládných občanov. V meste boli zabezpečované aj terénne sociálne služby, hlavne pre marginalizované skupiny, ktoré by mali byť v blízkej budúcnosti obnovené.

Nachádza sa tu **Domov sociálnych služieb**, ktorý poskytuje sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Zariadenie má kapacitu 121 klientov. V priestoroch Domova sociálnych služieb v Gíraltovciach sídli Občianske združenie SKOROCEL.

V meste je zriadený **Útulok**, ktorý poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a nevyhnutné ošatenie a obuv pre obyvateľov v hmotnej núdzi.

3.14 EKONOMIKA OBCE

Tabuľka č. 10 ukazuje príjmy a výdavky mesta v schválených a upravených ukazovateľoch postupne od roku 2009 do roku 2013.

Tabuľka 10 Príjmy a výdavky mesta

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Bežné príjmy	4 119 003	4 018 000	4 108 671	3 855 135	3 627 884
Bežné výdavky	2 691 887	2 754 952	2 720 235	2 690 237	2 534 348
Bežné výdavky ZŠ	771 452	868 045	862 392	939 719	1 058 075
Prebytok/schodok	655 664	395 003	526 044	225 179	35 461
Kapitálové príjmy	756 067	2 862 825	1 397 054	1 081 174	1 891 922
Kapitálové výdavky	1 788 177	4 325 775	3 267 800	2 304 485	1 337 701
Kapitálové výdavky ZŠ	0	0	0	19 115	3 600
Prebytok/schodok	-1 032 110	-1 462 950	-1 870 746	-1 242 426	550 621
Prebytok/schodok bež. a kapit. rozpočtu	-376 446	-1 067 947	-1 344 702	-1 017 247	586 082
Príjmy fin. operácií	491 629	1 161 037	1 410 222	1 083 247	324 589
Výdavky fin. operácií	71 035	65 940	65 520	66 000	734 910
Rozdiel FO	420 594	1 095 097	1 344 702	1 017 247	-410 321
Rozdiel celkového rozpočtu	44 148	27 150	0	0	175 761

Zdroj: spoločná úradovňa Gíraltovcce

3.15 SAMOSPRÁVA

Právomoci a kompetencie mesta

Kompetencie mesta (t. j. právomoc a pôsobnosť mesta) sú dané:

- Ústavou SR (najmä čl. 64 - 71)
- zákonom SNR č. 369/1990 zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- platnou právnou úpravou SR
- Všeobecne záväznými nariadeniami mesta na úseku samosprávnych činností (čl. 71 ods. 2 Ústavy SR)

Organizačná štruktúra mesta

Výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora, zložený z pracovníkov mesta je mestský úrad. Vykonáva odborné, administratívne a organizačné práce súvisiace s plnením úloh samosprávy mesta.

Primátorom mesta je od roku 2014 Mgr. Ján Rubis. Mestské zastupiteľstvo má 11 poslancov, ktorí sú volení obyvateľmi mesta na obdobie 4 rokov. Poslancami pre volebné obdobie 2014 – 2018 sú : Mgr. Ján Čížek, Ing. Mária Digoňová, Ing. Jaroslav Harajda, Ing. Ján Hažlinský, Marek Hliboký, MVDr. Martin Končár, Ing. Pavel Paľa, Ing. František Schrenk, Ing. Dušan Verčimak, Mgr. Slávka Vojčeková, Ján Žulták. Zástupcom primátora je Mgr. Slávka Vojčeková. Hlavným kontrolórom mesta je Mgr. Jozef Kozák.

Mestské zastupiteľstvo zriaďuje podľa potreby alebo podľa osobitných predpisov svoje orgány, ktorými sú:

a) **mestská rada** – členovia: Ing. Mária Digoňová, Mgr. Slávka Vojčeková, Ing. Dušan Verčimak

b) **komisie:**

- finančná
- komisia správy majetku mesta,
- komisia sociálna, bytová a zdravotná
- komisia výstavby
- školská komisia
- kultúrna a športová komisia
- redakčná rada

c) **mestská polícia**

d) **mestský požiarny zbor**

3.16 TRH PRÁCE

Prechodom slovenskej ekonomiky na trhovú formu sa prejavili v značnej miere aj negatívne zmeny. Najvýraznejšie obyvateľstvo obce zasiahla nezamestnanosť. Najmä dlhodobá nezamestnanosť je sociálnym, kultúrnym, ekonomickým a psychologickým problémom. Na trhu práce sa v roku 2014 prejavili náznaky oživenia, ale nezamestnanosť je aj naďalej vysoká. Tabuľka 11 ukazuje prehľad o počte nezamestnaných v posledných šiestich rokoch.

Tabuľka 11 Nezamestnanosť

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
GIRALTOVCE	601	540	563	617	606	551

Zdroj: ÚPSVaR Giraltovc

3.17 TECHNICKÁ, TECHNOLOGICKÁ A DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Technická infraštruktúra

Celé mesto Giraltovc je plynofikované, napojené na rozvody SPP, a.s., závod Košice. Nechýba centrálné zásobovanie pitnou vodou v rámci celého mesta, okrem mestskej časti Francovce, ktorá nie je napojená na mestský vodovod. Mesto je v súčasnosti napojené na skupinový vodovod budovaný z

vodnej nádrže Starina.

V meste je vybudovaný systém likvidácie odpadových vôd, je dostatočne vyhovujúci. Na spoločnú mestskú kanalizáciu nie je napojená iba mestská časť Francovce. Ako posledná bola napojená ulica Kapitána Nálepku. Čistička odpadových vôd je po rekonštrukcii, vyhovuje súčasným podmienkam. Na ČOV sú zriadené prevádzkové priestory pre zamestnancov VVS. a.s.

Dodávku a rozvod elektrickej energie zabezpečuje Východoslovenská energetika, a.s. v dvoch vetvách (Bardejov -Gíraltovce, Svidník -Gíraltovce). V meste nie sú iné zdroje energie – vodné ani veterné, či ďalšie alternatívy.

Pevná telefónna sieť je vybudovaná a modernizovaná, spravuje ju Slovak Telecom, a.s. Na území mesta je postačujúce pokrytie signálmi mobilných operátorov Orange, T-mobile, O2. Káblová televízia v meste nie je zavedená. Internetové pripojenie objektov mesta, ako aj obyvateľov v domácnostiach je možné formou mikrovlnného šírenia, alebo DSL telekomunikačným pripojením.

Verejné osvetlenie v meste je čiastočne vyhovujúce, v niektorých častiach je potrebná modernizácia a výmena svietidiel za úsporné výbojky.

Mestský rozhlas si vyžaduje rekonštrukciu vrátane výmeny lampiónov a modernizácie rozhlasovej ústredne.

V meste je nainštalovaný kamerový monitorovací systém, ktorý slúži na dohľad v miestnych záležitostiach verejného poriadku a na predchádzanie pouličnej trestnej činnosti. Podrobný popis zložiek technickej infraštruktúry v meste nám popisuje Tab. č. 12.

Tabuľka 12 Technická infraštruktúra v meste Gíraltovce

infraštruktúra	obec
cestná sieť v km	28,5
cesty 1. kategórie	19
cesty 2. kategórie	1,5
Ostatné	8
železničná sieť v km	-
plyn v m	11000
kanalizácia v m	12000
ČOV	1
vodovod v m	13000
vodný zdroj	Stanica, Vodojem 2
zber TKO	788,22
• klasický	720,63
• separovaný	67,59
domové ČOV	10
spôsob vykurovania	Plyn, tuhé palivo
vedenie elektrickej energie	
• vzdušné	21000
• káblové	2000
železničná stanica	0
vlakové spoje	0
železničná zastávka	0
autobusová stanica	1
autobusové spojenie	0

• z toho expresné	2
telefónny rozvod	18000
rozhlas	12500
káblová TV	0
regionálne trasy TI	0
medzinárodné trasy TI	5000

Zdroj: MsÚ Gíraltovce

Dopravná poloha

Mesto Gíraltovce pretína a rozdeľuje cesta I. triedy I/73 v smere Prešov - Gíraltovce - Svidník - Dukla, ktorá je v súčasnom období po rekonštrukcii. Komunikácia je preťažovaná ťažkou dopravou a vplyvom frekvencie tejto dopravy je zhoršená bezpečnosť obyvateľov mesta prechádzajúcich popri tejto rušnej komunikácii, ako aj zhoršenie životného prostredia. Chodníky vybudované popri tejto ceste sú vo vyhovujúcom technickom stave. Za mestom v smere do Svidníka je zriadené parkovisko pre vozidla TIR.

V tomto smere sa plánuje rýchlostná komunikácia R4 – ktorej varianty počítajú s obchvatom mesta. Rýchlostná komunikácia má žiaľ niekoľkoročné meškanie.

Okrem komunikácie I. triedy mestom prechádza aj komunikácia II. triedy z Hanušoviec do Gíraltoviec, ktorá je sčasti obnovená a komunikácia III. triedy z Bardejova do Gíraltoviec. Cesta je v úseku Bardejovskej ulice po rekonštrukcii, ale v úseku od mesta po Brezov si vyžaduje nový asfaltový povrch. V roku 2015 sa vybudovala časť chodníkov na ulici Bardejovská, je potrebné ešte dobudovať chodníky v dĺžke cca 500m .

Cesty I. II. a III. triedy sú vlastníctvom štátu v správe Slovenskej správy ciest a Prešovského samosprávneho kraja. Údržbu na ceste I. triedy vykonáva Slovenská správa ciest, na úseku ciest II. a III. triedy údržbu vykonáva Prešovský samosprávny kraj. Miestne (mestské) komunikácie sú asi polovice majetkovo neusporiadané, druhá polovica pozemkov pod miestnymi komunikáciami je v majetku mesta. Mestské komunikácie sa podľa finančných možností postupne upravujú, aj vďaka zamestnania občanov z marginalizovaných skupín v rámci projektu z MPSVaR.

Dopravná obslužnosť

Dopravná obslužnosť v meste je zabezpečená celoplošne autobusovou dopravou, ktorú zabezpečuje Slovenská autobusová doprava Prešov, SAD Humenné a súkromní prevádzkovatelia. Frekvencia spojenia v priebehu pracovného týždňa a v dňoch pracovného pokoja do okolitých okresných miest Bardejov, Svidník, Vranov nad Topľou a Prešov je dostačujúca.

Cez mesto Gíraltovce, ani v regióne nepremáva osobná ani nákladná železničná doprava. Najbližšia osobná železničná doprava je v Lipníkoch.

4 IDENTIFIKÁCIA VONKAJŠÍCH FAKTOROV A ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V MESTE

Mesto Gíraltovce je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja. Prešovský kraj má v rámci Slovenskej republiky najvyššiu pôrodnosť a najvyšší prirodzený prírastok obyvateľstva. Vplyvom migrácie je však celkový prírastok obyvateľstva len druhý najvyšší v SR. V poslednom období dochádza k úbytku populácie v predproduktívnom veku a nárastu populácie v produktívnom a poproduktívnom veku.

Prešovský samosprávny kraj patrí medzi kraje ktoré zaostávajú za rozvojom ostatných slovenských regiónov ako aj regiónov EU. Jeho úroveň HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily nedosahuje ani 40 % úrovne v súčasných krajinách EU. A aj keď náskok sa postupne znižuje, toto znižovanie je

mierne a pri súčasných tempách rastu by hospodárstvo Prešovského kraja dosiahlo hladinu Európskej únie až v roku 2 259.

Prešovský kraj sa na tvorbe celoštátneho hrubého produktu (HDP) podieľa objemom 9 čo je najmenší podiel zo všetkých krajov Slovenska.

Najvýznamnejším odvetvím hospodárstva Prešovského kraja je obchodná činnosť, ktorej sa v regióne venuje najviac podnikateľských subjektov. K významným hospodárskym odvetviam patrí aj spracovateľský priemysel, predovšetkým potravinársky, založený na poľnohospodárskej produkcii, odevný, textilný, drevospracujúci priemysel. V priemysle Prešovského kraja je zamestnaných približne 34 % ekonomický aktívneho obyvateľstva.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

Prešovský kraj je územím s veľkým prírodným potenciálom, množstvom historických pamiatok, ľudovou architektúrou a folklórom. Uvedené skutočnosti vytvárajú predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu i na území MAS Topoľa. Mesto Giraltovce je situované v prostredí Nízkych Beskýd, ktorá je obľúbenou destináciou pre turistiku. Vzhľadom na potenciál, ktorý má toto územie sú veľké rezervy v oblasti poskytovania najmä služieb vidieckeho CR a využívaním ubytovania v súkromí a vybudovania rodinných fariem a vhodnými ponukami i rozvoj agroturistiky.

Prešovský kraj je známy ako región plný turistických atrakcií. Je to región kúpeľov s vyše 400 minerálnymi a termálnymi prameňmi. Viac ako štvrtina všetkých kultúrnych pamiatok Slovenska sa nachádza práve na území Prešovského samosprávneho kraja. Okrem národných kultúrnych pamiatok v samotnom Prešove (detailne rozpísané v Podpornom dokumente) možno spomenúť mesto Bardejov s historickým centrom zapísaným v zozname svetového dedičstva UNESCO, Spišskú Kapitolu (UNESCO), stredoveké mesto Levoča s najvyšším dreveným oltárom na svete, jedinečný mestský hrad v Kežmarku, hrad Stará Ľubovňa zo 14-teho storočia, 26 drevených kostolíkov datovaných od 15-teho storočia, unikátne Opáľové bane v Dubníku, odkiaľ pochádza najväčší opál na svete, prešovské solné bane Solivary s technológiou zo 16. storočia, či Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach.

V rámci rozlohy SR má Prešovský kraj rozlohu (18,3 %). Napriek tomu, že podiel Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja predstavuje súhrne iba 34,8 % podiel na území SR, v týchto krajoch žije viac ako 46 % obyvateľstva. Najhustejšie obývaným krajom SR je Bratislavský s hustotou obyvateľstva 301 obyvateľov na km² a najnižšia hustota obyvateľstva je v Banskobystrickom kraji (70 obyvateľov na km²) a Prešovskom kraji (70 obyvateľov na km²).

Z celkového počtu sídiel tvoria až 92,9 % sídla do 1 999 obyvateľov, z ktorých najmä v horských a podhorských oblastiach prevládajú malé vidiecke sídla. Štruktúra osídlenia sa vyznačuje veľkou početnosťou malých obcí, najmä v severnej a severovýchodnej polohe. Značná časť obcí (63), čo predstavuje 9,47 %, nedosahuje veľkostnú kategóriu 100 obyvateľov. 23 sídiel má štatút mesta.

Kraj sa rozprestiera v smere západ – východ. Dĺžkou 250 km približne trikrát prekonáva svoju šírku. Prešovský kraj má spoločné hranice s dvoma samostatnými štátmi, Poľskom (360 km), Ukrajinou (38 km) a s tromi slovenskými kraji, Košickým, Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom.

Povrch Prešovského kraja je výrazne členitý, s pomerne vysokými horami, z ktorých najvyššie sú Vysoké Tatry. Nachádza sa tu najvyššie položené miesto na Slovensku – 2 655 m vysoký Gerlachovský štít. Z celkovej výmery kraja 899 761 ha zaberá lesná pôda 49,1 %.

V bohatej a pestrej prírode Prešovského kraja sa nachádza množstvo chránených území. Najcennejšie sú národné parky – Tatranský národný park, Pieninský národný park a Národný park Poloniny, v juhozápadnom cípe zasahuje do územia kraj časť Národného parku Nízke Tatry.

Vo vekovej štruktúre je pre viaceré okresy Prešovského kraja, v porovnaní s ostatnými krajinami a okresmi SR typický nadpriemerný podiel obyvateľstva v predproduktívnom a v produktívnom veku. Tento jav je charakteristický najmä v okresoch s vysokým podielom rómskeho obyvateľstva. V pohlavnej štruktúre obyvateľstva Prešovského kraja mierne prevládajú ženy (50,8 %).

Územie prešovského kraja je národnostne nehomogénne. Viac ako 9/10 predstavuje obyvateľstvo slovenskej národnosti. Najpočetnejšími menšinami sú rusínska a ukrajinská.

Z hľadiska medzinárodnej dopravy má Prešovský kraj významnú polohu na sever – juh, ale aj východ – západ. Prechádza ním dôležitý hlavný severný cestný koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Prešov – Košice, v smere sever – juh východný medzinárodný koridor Poľsko – Stará Ľubovňa- Prešov a Poľsko – Svidník- Prešov, ktorý pokračuje po spoločnej trase do Košíc a Maďarska.

Čo sa týka leteckej dopravy na území regiónu je medzinárodné letisko Poprad, ktoré slúži hlavne pre región Tatier a ďalšie časti kraja majú letecké spojenie z medzinárodného letiska Košice.

Železničné trate medzinárodného, resp. celoštátneho významu sú Žilina – Košice – Medzilaborce a Plaveč – Prešov – Košice.

Verejnú autobusovú dopravu zabezpečujú linky Slovenskej autobusovej dopravy a linky súkromných prepravcov.

Kľúčové charakteristiky pre ďalší ekonomický rozvoj regiónu:

a) zaostávajúce miestne hospodárstvo

Príčiny zaostávania je možné rozdeliť do niekoľkých skupín:

- Nízka produktivita práce v sektorech priemyslu a služieb
- Nízka miera využitia pracovných síl vzhľadom na vysokú nezamestnanosť, najmä v poľnohospodárstve
- Efektívnejšiemu rozvoju hospodárstva regiónu bráni aj nedostatočne vybudovaná infraštruktúra dopravných rýchlostných komunikácií.

b) nevyužitý rozvojový potenciál

Územie Prešovského samosprávneho kraja poskytuje veľký potenciál rozvoja a je schopný zvyšovať konkurencieschopnosť jeho hospodárstva. Medzi najsilnejšie stránky regiónu patria:

- Bohaté prírodné a kultúrno-historické danosti krajiny
- Strategická poloha na hranici troch krajín a v hraničnom pásme EÚ
- Mladá pracovná sila
- Priaznivé klimatické prostredie a pôdne pomery
- Výdatné zásoby minerálnych a liečivých prameňov a geotermálnych prameňov

c) únik mozgov

Stálym a pretrvávajúcim javom v regióne je dlhodobé vystahovávanie sa miestnych obyvateľov, ktoré súvisí s nízkou atraktivitou existujúcich pracovných miest a nízkou priemernou mzdou. Preto dochádza k problémom s udrzaním kvalifikovanej pracovnej sily.

d) sociálne napätie

Sociálne napätie v marginalizovaných skupinách obyvateľstva ide ruka v ruku so zaostávajúcim hospodárstvom. Problémom je aj regionálne rozmiestnenie a dostupnosť zariadení sociálnych služieb, najmä ide o penzióny a domovy dôchodcov.

e) znečistenie životného prostredia

Životné prostredie PSK kraja, predovšetkým jeho juhovýchodná časť, patrí k najviac znečisteným oblastiam na Slovensku. Oveľa dôležitejšie je, že toto znečistenie rastie a môže ohroziť ekologickú stabilitu. Aktuálnym problémom Prešovského kraja je aj neustále ohrozenie ničivými záplavami.

STEEP faktory

V analýze vonkajšieho prostredia bola použitá STEEP analýza, ktorá posudzuje vonkajšie faktory v jednotlivých oblastiach. Ide o problémy na krajskej a celoštátnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Zmeny, ktoré v spoločnosti neustále prebiehajú tieto faktory neustále ovplyvňujú a preto ich nemožno posudzovať oddelene.

Tabuľka 13 STEEP analýza

faktory		
Sociálna oblasť	Hospodárska oblasť	Environmentálna oblasť
Sociálne faktory	Technologické a ekonomické faktory	Environmentálne faktory
▪ Demografické zmeny ▪ Zmeny v životnom štýle ▪ Oslabovanie tradičných hodnôt v rodine	▪ Rýchle tempo inovácií technológií ▪ Postupná informatizácia spoločnosti ▪ Ekonomická kríza ▪ Nedostatočná kvalita podnikateľského prostredia v SR ▪ Slabá ekonomická výkonnosť PSK	▪ Globálne ekologické problémy ▪ Hrozba zmeny klímy a jej dôsledkov ▪ Klimatická a energetická politika štátu a EÚ

Zdroj: vlastné spracovanie

K STEEP analýze ešte patri aj analýza politických faktorov (analýza týchto faktorov je uvedená len informatívne nakoľko celý PHRSR mesta je spracovávaný v troch oblastiach: sociálnej, hospodárskej a environmentálnej). Politické faktory sú dané najmä vstupom SR do NATO a EÚ v roku 2004, Schengenského priestoru v roku 2007, zavedením eura v roku 2009, globalizáciou ekonomiky a životného štýlu. Na zmiernenie dopadov ekonomickej krízy sú prijímané politické rozhodnutia v oblasti znižovania verejných výdavkov a zvyšovanie príjmov do štátneho rozpočtu, čo negatívne ovplyvňuje podnikanie i aktivity samospráv. Rozpočet Samosprávneho kraja je nižší v podobe nižších príjmov z podielových daní čo sa následne prejavuje v oblasti financovania školstva a sociálnych služieb. U obyvateľstva je možné badať nízku dôveryhodnosť hlavne v oblasti justície a korupčného správania sa vo verejnej správe.

5 EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHRSR

Uvedená časť prezentuje orientačné plnenie cieľov predchádzajúceho PHRSR.

Tabuľka 14 Ex-post hodnotenie

Cieľ	Hodnotenie
Vybudovanie priemyselného parku – zabezpečiť pracovné príležitosti pre občanov mesta i širokého okolia	<i>nesplnené</i>
Výstavba bytov v meste (ul. Mlynská - Dukelská)	<i>splnené</i>
Modernizácia ZŠ	<i>splnené</i>
Rómska problematika:	<i>splnené</i>
Výstavba sociálneho zariadenia pre osamelých dôchodcov formou stacionára alebo stálej prevádzky	
Zabezpečenie 100 %-nej zaškolenosti rómskych detí od veku 5 rokov	<i>splnené</i>
Podpora vzdelávania v školských zariadeniach v meste a pomoc etablovať aj iné stredné odborné učilišťa v meste (lesnícke, odevné)	<i>nesplnené</i>
Riešenie problematiky bývania	<i>splnené</i>
Riešenie rómskej nezamestnanosti cez priemyselný park a malých podnikateľov v meste	<i>čiastočne splnené</i>
Rozvoj rómskej kultúry cez CVČ, ZUŠ, ŠZŠ a Občianske združenie ROMANO KHAMORO	<i>čiastočne splnené</i>
Zavedenie kurzov šitia, varenia, spoločenského správania (cez komunitné centrum)	<i>čiastočne splnené</i>
Rekonštrukcia budovy MsÚ	<i>čiastočne splnené</i>
Rekonštrukcia Polikliniky Giraltovce (výmena okien, fasáda, siete)	<i>splnené</i>
Rekonštrukcia starej budovy MsNV	<i>nesplnené</i>
Rekonštrukcia ihriska na multifunkčné ihrisko („Iskra“)	<i>nesplnené</i>
Úprava chodníkov v areáli CVČ s prestavbou na dopravné ihrisko	<i>splnené</i>
Rekonštrukcia ul. Bardejovskej s výstavbou chodníka	<i>čiastočne splnené</i>
Rekonštrukcia štátnej cesty I/73 v intraviláne a extraviláne mesta	<i>splnené</i>
Kanalizácia ul. Kpt. Nálepku s prečerpávacou stanicou	<i>splnené</i>
Rekonštrukcia sekundárnej siete NN v meste (Kukučínova, Kpt. Nálepku, Francovce)	<i>splnené</i>

Prekrytie autobusového nástupišťa SAD	<i>splnené</i>
Budovanie cyklistických ciest	<i>nesplnené</i>
Rekonštrukcia tepelného hospodárstva	<i>splnené</i>
Urbanistické riešenie námestia (park pred MsÚ)	<i>splnené</i>
Výstavba letného kúpaliska v Parku mieru	<i>nesplnené</i>
Podpora folklórnych súborov TOPLÁN a GIRALTOVČAN	<i>čiastočne splnené</i>
Vytvorenie oddychových zón s vybudovaním lyžiarskych vlekov, vodných plôch v lokalitách Rybníky, Potuček	<i>nesplnené</i>

Zdroj: vlastné spracovanie

6 SWOT ANALÝZY

Na základe analytickej časti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta boli spracované SWOT analýzy. Ich spracovaním sme získali nástroje potrebné na vypracovanie strategickej časti PHRSR mesta. Vyhodnotili sme silné a slabé stránky ako aj príležitosti a ohrozenia, ktoré sa týkajú danej oblasti. Silné a slabé stránky pomenúvajú súčasný stav riešenej problematiky v samospráve z hľadiska vnútorných faktorov – „čo je v súčasnosti v území pozitívne a negatívne. Príležitosti a ohrozenia vyjadrujú predpoklad vplyvu vonkajších faktorov na formovanie územia.

A. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ MESTA GIRALTOVCE

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá poloha mesta vzhľadom na dostupnosť okresného mesta Svidník, Bardejov a krajského mesta Prešov, - priaznivá poloha na prepone päťuholníka tvoreného s krajským mestom Prešov a okresnými mestami Bardejov, Svidník, Stropkov a Vranov. - priemyselná výroba zastúpená firmami RIKOSTAV CONTAINER, s.r.o. výroba obývacích kontajnerov, - firma KOMAS, s. r. o –výroba zvrškov obuvi, - firma LEGNO TRADE, s. r. o., - spracovanie drevnej hmoty, - firma ORMIX, s. r. o. – výroba chleba a pekárenských výrobkov - ALB TRADE, s. r. o.,- reštauračné služby a stavebná činnosť v zahraničí, - SK SIMIX, s. r. o., reštauračné a hotelové služby, stavebná činnosť v zahraničí, - LUDUS, s. r. o. r., výroba a predaj ochranných pomôcok, - HAMEX, s. r. o., stavebná a drevárska výroba, - poľnohospodárska výroba zastúpená firmou AGROSLUŽBY VK, spol. s. r. o., Giraltovce, - spracovanie ovocia a zeleniny - existencia maloobchodných predajní obchodných sietí– COOP, CBA, MAKOS, AGROMILK, - relatívne dobre sformovaná sieť maloobchodných predajní nepotravinárskeho tovaru, - vysoký podiel obyvateľov s úplným stredným vzdelaním 36,90 %, s vysokoškolským vzdelaním 7,65 %	- nedostatočne rozvinutý pracovný trh v meste a v celej lokalite, - vysoká miera nezamestnanosti v produktívnom veku, - nízke možnosti zamestnania v meste, obyvatelia sú nútení odchádzať do zamestnania do iných miest a do zahraničia - nízke priemerné mzdy v regióne, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MsPS, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta, - nízke priemerné mzdy v priemysle, v poľnohospodárstve a službách, - chátrajúci objekt Kožiarskych závodov, kde pracovalo 600 ľudí, - nedostatočná spolupráca mesta s podnikateľmi, - mesto neposkytuje podporu podnikateľských subjektov formou napr. zvýhodnených prenájmov, - nezavedený zvýhodnený daňový systém pre miestnych podnikateľov, - zvyšujúci sa počet čínskych obchodov s druhotriednym tovarom, - pretrvávajúce nepriaznivé produkčné vlastnosti časti poľnohospodárskych pôd náletovými drevinami, - klesajúci počet obyvateľov v produktívnom veku, - chýbajúci predaj domácich výrobkov od miestnych pestovateľov a chovateľov (predaj z dvora)
Príležitosti	Ohrozenia

- využitie polohového potenciálu mesta Giraltovece s výhodnou polohou vo vzťahu na dostupnosť krajského mesta a okresných miest, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily, - podpora predaja z dvora, zriadenie farmárskeho domu, - podpora pravidelného organizovania miestnych trhov, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená, ale nezdravá regionálna konkurencia v oblasti poľnohospodárstva a malých firiem, - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - administratívne opatrenia nevedomosti obyvateľov obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity, - neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania
---	---

B. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- autobusová stanica nachádzajúca sa v centrálnej zóne skrytým stanovišťom, prevádzkovou kanceláriou a oddychovou miestnosťou pre vodičov - v blízkosti stanice hygienické a pohostinské zariadenia - autobusové spojenia do celej SR vrátane krajského mesta a okresných miest - vybudované chodníky pre peších po trasách ciest I. II. a III. triedy - dobudované chodníky v obytných súboroch na ul. Dukelská a sídlisku Tehelňa, - vybudované parkoviská na miestnych komunikáciách - vybudované samostatné parkoviská - vybudované parkoviská pri obchodných sieťach - záchytné parkovisko pre TIR - existencia 1 čerpacej stanice pohonných hmôt s nepretržitou prevádzkou	- prietah cesty I/73 medzinárodného významu cez strednú zastavanú časť mesta, chýbajúci obchvat mesta - rýchlostná cestná komunikácia Sever - Juh - chýbajúca železničná doprava - nevyhovujúci stav odstavných plôch pri zbernom, dvore - nedostatok parkovacích plôch na sídlisku Tehelňa - chýbajúce chodníky na ul. Tehelná - nekvalitný povrch odstavných plôch a parkovísk, - nedostatok parkovacích miest pri zdravotnom stredisku a kultúrnom dome - výstavba heliportu pri poliklinike - nedokončené chodníky na ul. Bardejovská, - nedostatočné čistenie chodníkov v zimnom období - nadmerné zaťaženie dopravou centrálnej zóny mesta, oneskorená výstavba R-4 - nevyhovujúci stav chodníkov v zónach s individuálnou rodinnou zástavbou - nevybudované cyklotrasy

Príležitosti	Ohrozenia
- prehodnotiť funkčné triedenie MK najmä v polohe centrálnej zóny - upraviť kategorizáciu siete MK - na uliciach s jednopruhovými vozovkami a bez možnosti rozšírenia zmeniť organizáciu dopravy - riešiť postupnú rekonštrukciu jestvujúcich chodníkov na uliciach zastavaných rodinnou zástavbou, kde si to už v súčasnej dobe chodníky vyžadujú - zriadenie cyklistických trás najmä popri ceste 1/73 z Giraltovec do Kračúnoviec - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - zhoršenie dopravnej obsluhy, - spomalenie hospodárskeho rastu, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

C. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- vhodné plochy pre IBV medzi mestom Giraltovece a osadou Francovce, - mesto je napojené na vodovodný rad Starina, - v súčasnosti je viac ako 85% bytových domov a objektov samosprávy zásobovaných teplom z centrálnej kotolne, - kompletná rekonštrukcia teplovodných rozvodov a kotolne - mesto je kompletne napojené na kanalizáciu a ČOV - katastrálnym územím Giraltovec prechádza smerom východ- západ sústava tranzitných VTL plynovodov 1x - prechádzajúce 2 telekomunikačné káble (metalický a optický) - mesto Giraltovece je zásobované elektrickou energiou podvojitom 110 kV vedením - spracovaná urbanistická štúdia mesta a schválený územný plán mesta	- osada Francovce nie je napojená na verejný vodovod a kanalizáciu - nedostatočné osvetlenie Bardejovskej ulice - nepriaznivé trendy vo vývoji existencie plôch pre rozvoj IBV medzi Giraltovcami a mestskou časťou Francovce - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry - nevyhovujúci stav zastaraných elektrických rozvodov, - nedostatočná kapacita mestského cintorína,
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia verejného osvetlenia (LED) a jeho rozšírenie na neosvetlené časti mesta, - kompletná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - dobudovanie nového cintorína	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov najmä pre osadu Francovce, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,

D. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - relatívne stabilný, až znižujúci sa objem produkovaného odpadu, - čiastočne riešený projekt protipovodňovej ochrany na rieke Tople na celom území Parku mieru, - chránený územie pri osade Francovce pri rieke Radomka, - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - spracovaný POH obce Gíraltovce na roky - zabezpečený odvoz TKO, - zavedený separovaný zber v meste, - fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu, - zriadený zberný dvor separovaného odpadu,	- nevybudované protipovodňové opatrenia na rieke Topľa, - nedostatok zelených plôch v centrálnej časti mesta, - významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú mobilné zdroje, - veľká intenzita najmä kamiónovej dopravy na ceste I/73 – v intraviláne mesta pohybuje okolo tisíc vozidiel za 24hodín, - zvýšenie podielu neudržiavaných areálov, komunikácií, technických areálov a objektov (roľnícke družstvá, priemyselný areál), - absencia údržby vysokej zelene a jej rozširovania do areálov sídlisk, škôl, priemyselných a poľnohospodárskych areálov, - nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, - nedostatočne dobudované žľaby na odvádzanie povrchových vôd, - nedostatočne využívaný separovaný zber - slabá motivácia obyvateľov, - potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP - nevybudované mestské kompostovisko, - kapacitne nevyhovujúci zberný dvor, - chýbajúca technológia na separovanie odpadu, - zastarané dopravné prostriedky a špeciálne stroje na triedenie odpadu
Príležitosti	Ohrozenia

- odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle, - vybudovanie mestského kompostoviska, - dostavba splaškovej kanalizačnej siete, - modernizácia zberného dvora pre separovaný zber a obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celom meste, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality, - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny)
--	---

E. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- v priestoroch Centra voľného času otvorený Denný stacionár v Gíraltovciach, zriadený klub dôchodcov, - zabezpečené stravovanie vrátane rozvozu stravy pre dôchodcov a pracovníkov samosprávy v mestskej vývarovni a jedálni, - opatrovateľská služba zabezpečovaná mestom a cez projekty, - Domov sociálnych služieb, - útulok pre bezdomovcov problémových obyvateľov - zrekonštruovaná Mestská poliklinika Gíraltovce, - v mestskej poliklinike na ul. Kukorelliho sa nachádza: očná ambulancia, biochemické laboratórium, interná ambulancia, krčná, ušná ambulancia, gynekologická ambulancia, RTG, rehabilitácia, chirurgická ambulancia, stomatologické ambulancie, obvodné ambulancie, detské ambulancie, urologická ambulancia, neurologická ambulancia, pľúcna ambulancia, zubné laboratórium, infúzna liečba, zdravotnícke potreby, optika, kardiologická ambulancia a diabetologická ambulancia a pohotovostná služba počas sobôt a nedeľ. - v budove lekárne na ul. Kukorelliho sa nachádzajú obvodné ambulancie, gynekologická ambulancia a USG. - Na ul. Dukelská sa nachádza kožná ambulancia a stomatológ. - v meste sa nachádzajú dve lekárne, - v meste má zriadenú stanicu služba rýchlej pomoci FALCO	- absencia pohotovostnej služby v pracovných dňoch, - absencia špecializovaných ambulancií, - absencia domova dôchodcov, - nedostatočná podpora pracovných možností obyvateľov so zdravotným postihnutím, - nedostatok nájomných sociálnych bytov pre mladé rodiny s deťmi a nízko štandardné byty pre marginalizované skupiny, - nedostatok priestorov pre mládež a dorast, - zhoršujúce sa podmienky pre bývanie v meste, - nedoriešená sociálna sieť, - nevyhovujúci stav bytového fondu, - absencia projektu vzdelávania seniorov v oblasti počítačových zručností, - chýba jednodňová chirurgia, - chýba prepravná služba,
Príležitosti	Ohrozenia

- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehľbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrváváním poskytovania tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou sociálnych služieb pre klienta,
--	---

F. ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- bohatá história v oblasti vzdelávania, - kvalifikovaní pedagogickí pracovníci MŠ a ZŠ, - V meste je zriadená a zrekonštruovaná materská škola, - existencia 2 základných škôl (štátna a súkromná), - existencia špeciálnej základnej školy, - plno-organizovaná ZUŠ, - zastúpené stredné školstvo v meste – Gymnázium a Súkromná stredná odborná škola(SOŠ), - Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, - Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, - Vybudované 2telocvične, - 1 futbalové ihrisko a 1 tréningové ihrisko, - 2 viacúčelové ihriská s umelou trávou, - 1 viacúčelové ihrisko s asfaltovým povrchom, - dostatok vybudovaných detských ihrísk , - 2 vybudované tenisové kurty, - plážové volejbalové ihrisko, - 6 činných športových klubov, - fungujúce komerčné športové zariadenia – fitnes centrum, sauna a posilňovňa, - aktívne CVČ	- nedostatočné kapacity predškolských zariadení, - nevyhovujúci technický stav futbalového štadiónu MK Gíraltovce, najmä tribúny, - obmedzená prevádzka CVČ, - nedostatok voľne prístupných športových ihrísk, - absencia mestskej plavárne, - absencia jazykovej materskej školy, - nevybudovaná bežecká dráha v areáli ZŠ , - potreba rekonštrukcie povrchu tréningového ihriska na umelú trávú, - potreba rekonštrukcie telocvične na ZŠ s rozšírením kapacity resp. výstavba novej telocvične, - nedostatok priestorov pre aktívne trávenie voľného času pre mladých, - futbalové ihrisko s umelým trávnatým povrchom
Príležitosti	Ohrozenia
- zabezpečiť pre školy špeciálnych pedagógov vzhľadom na množstvo detí s poruchami správania sa a integrovaných detí, - maximálne podporovať školy vo vybavení IKT a jeho využívaní vo vzdelávacom procese, - rekonštrukcia ZUŠ, - modernizácia infraštruktúry vzdelávania v meste, - dobudovanie a vybavenie športovo-rekreačných a oddychových plôch v meste a okolí mesta, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov mesta, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre oddychové aktivity	- vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily

G. KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- činné umelecké súbory – Topľan a ženská spevácka skupina Topľanka, - pravidelne organizované kultúrne podujatia – Gíraltovské slávnosti pečenia chleba spojené s dožinkami, - Topľanské slávnosti, - Zrekonštruovaný amfiteáter v Parku mieru s kapacitou 1250 miest s kompletnou prevádzkovou vybavenosťou, - fungujúca mestská knižnica, - rekonštruované vnútorné priestory Kultúrneho domu, - spolupráca súborov a ZUŠ, - rímskokatolícky, gréckokatolícky a evanjelický kostol	- nevyhovujúci stav kultúrnych pamätihodností, - komplikované prideľovanie dotácii na kultúrne podujatia mesta, - nedostatočne vybudované informačné tabule o kultúrnych pamiatkach,
Príležitosti	Ohrozenia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít mesta, - rozvoj sponzorovania kultúry, - obnova zanikajúcich tradícií, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o meste, kultúrnom dedičstve a tradíciách, - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zoslabovanie tradičného vnímania mesta Gíraltovce, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície, vinohradníctvo a vinárstvo) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond, - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia mesta,

H. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- existujúce ubytovacie zariadenia – Hotel Alfa ponúka ubytovanie v 3 jednolôžkových, 7dvojlôžkových izbách a 1apartmán, - TURISTICKÁ UBYTOVNĽA Centrum, - Dostatočné zabezpečené stravovanie a občerstvenie meste vrátane organizovania rodinných a spoločenských podujatí , - Modernizácia Parku mieru a amfiteátra, - Oddychová zóna v centre mesta s možnosťou usporadúvania kultúrnych a spoločenských podujatí, - Nadštandardné technické vybavenie na ozvučovania a osvetľovanie podujatí, - Blízkosť rekreačného strediska a vodnej plochy Domaše, - Výhodná poloha mesta na návštevy historických miest Bardejov, Prešov a Bardejovských Kúpeľov, - Blízkosť okresného mesta Svidník múzeom II. svetovej vojny a pamätného mesta Dukly, - Blízkosť prírodných skanzenov v Bardejovských kúpeľoch a vo Svidníku, rozvinutá cezhraničná spolupráca s mestami v Poľsku najmä v kultúrnej oblasti,	- nedostatočná propagácia CR mesta, - nedostatočné využitie tradície, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu, - slabo využitý kultúrno – historický potenciál mesta, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využité potenciál pre rozvoj kultúrno - poznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na mesto, - Gíraltovský rybník v súčasnosti nie je vo vlastníctve mesta, - nedostatočné pokrytie cyklistickými chodníkmi, - nevybudovaný cyklistický chodník do Kračúnoviec, - absencia mestskej plavárne, - nevybudovaná izba ľudových tradícií - chýba informačná kancelária s možnosťou väzieb na klastre CR
Príležitosti	Ohrozenia

- dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha mesta Giraltovece v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha mesta Giraltovece vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - cezhraničná spolupráca, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,...organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a zážitkové pobyty,	- pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,
---	---

I. INFORMATIZÁCIA MESTA

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC, nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr ,zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narúšanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov

J. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova mestského úradu dostupná v centre mesta, - existencia mestskej polície a funkčný kamerový systém, - uskutočňovanie prednášok na ZŠ zameraných na dopravnú výchovu a prevenciu proti kriminalite, - vyhovujúce úradné hodiny, - dodržiavanie zákonných lehôt na vybavovanie, - usporiadané vlastnícke vzťahy pozemkov pod bytovými domami a inými objektmi mesta, - kontrola prechodov pre chodcov najmä počas nástupu žiakov do škôl a návrat zo škôl,	- nedostatočná kapacita príslušníkov mestskej polície, - nevybudovaný bezbariérový prístup do obecného úradu, - nedostatočné pokrytie mesta kamerovým systémom, - nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov(samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - nedostupný kvalitný digitálny obsah,
Príležitosti	Ohrozenia
- zriadenie pultu centrálnej ochrany, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu - interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy,

6.1 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA GÍRALTOVCE

Mesto Gíraltovce je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Gíraltovce:

Poľnohospodárstvo:

- pokles pestovateľských plôch a počtu chovaných hospodárskych zvierat (hydina, ošípané, hovädzí dobytok a oviec a kôz) a dovoz lacnejších dotovaných potravín z pôvodných krajín EÚ;
- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárskych podnikoch
- zanedbané pestovanie zeleniny, zemiakov a ovocných sádov,

Priemysel:

- inovačné a technologické zaostávanie, spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nízka ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov,

Služby:

- výrazné disparity vo vzťahu obce a okolia spôsobené nerovnomerným rozmiestnením služieb a vzdelávacích inštitúcií;
- zníženie konkurencieschopnosti malého a stredného podnikania v dôsledku veľkej konkurencie aj často pre absentujúcu kvalitu poskytovaných služieb;
- nedostatočná kvalita verejných služieb občanom a podnikateľskej sfére;
- nedostatočná podpora vedomostnej ekonomiky,

Technická infraštruktúra:

- nedostatočná kvalita ciest II. a III. triedy a oneskorená výstavba rýchlostnej komunikácie R 4
- nevybudovaný verejný vodovod
- znižovanie rozlohy najmä pasienkov náletovými drevinami;

Sociálno – spoločenská oblasť:

- nevyhovujúca demografická štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- nedostatočné investície do nájomného bývania, regenerácie bytového fondu a pomalá obnova kultúrohistorických pamiatok, čo je spôsobené nedostatkom vlastných finančných zdrojov pre spolufinancovanie rozvojových a investičných projektov;
- slabá spolupráca subjektov vo vnútri regiónu;
- nevyhovujúca miera nezamestnanosti s nevyrovnanou ponukou pracovných miest v obci

Faktory rozvoja mesta Gíraltovce

V poľnohospodárstve:

- obnova ovocných sádov, zeleniny a iných netradičných plodín dáva možnosti rozvoja bývania, kde majú najmä mladí farmári možnosť realizácie za pomoci získania nenávratných

finančných prostriedkov v rámci PRV,

- kvalita pôdneho fondu v meste umožňuje pestovanie prakticky všetkých druhov ekologických potravín a živočíšnej výroby,
- rozvoj biotechnológií,

V priemysle:

- rozvinutá a rozšírená priemyselná výroba obytných buniek, drevospracujúceho priemyslu ako i tradičných výrobkov z dreva s možnosťou posilňovania exportu,

V službách:

- geopolitický polohový potenciál umožňuje priame kontakty so zahraničnými regiónmi s možnosťou zintenzívnenia a medzinárodnej spolupráce na úseku vidieckeho CR s prípravou jedál z ekologických potravín.

V technickej infraštruktúre:

- polohový potenciál mesta,
- využitie biomasy a bioplynu;

V sociálno-spoločenskej infraštruktúre:

- dostupnosť vzdelávacích, sociálnych a zdravotných zariadení.

STRATEGICKÁ ČASŤ

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja: odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Strategickým cieľom PHRSR je trvalo udržateľný rozvoj mesta s využitím miestneho potenciálu – ekonomického, ľudského a environmentálneho.

7 VÍZIA MESTA GIRALTOVCE

Vízia obyvateľov mesta Gíraltovce do roku 2023

„My obyvatelia mesta Gíraltovce po roku 2023 žijeme v území MAS TOPOĽA, kde vďaka modernej poľnohospodárskej veľkovýrobe a farmárskej malovýrobe bioproduktov, dobudovanej technickej infraštruktúre, poskytuje podmienky najmä pre rozvoj agroturistiky i v našom meste, čo aktívne vplýva na vznik flexibilných podmienok na vytváranie nových pracovných príležitostí. Rozvoj ďalších podnikateľských aktivít v malovýrobe a službách, rozvinutej sieti sociálnych služieb a všestranných podmienok pre aktivity vo voľnom čase v čistom a zdravom prostredí - to všetko sa podieľalo na neustálom ekonomickom a spoločenskom raste mesta Gíraltovce, najmä pri uspokojovaní všestranných potrieb nás, obyvateľov i návštevníkov mesta“.

7.1 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Ekonomická oblasť a technická infraštruktúra

Snahou mesta v oblasti ekonomického rastu je zvýšenie ekonomickej výkonnosti mesta, zvýšenie jej konkurencieschopnosti, rozvoj malého podnikania (založenie sociálneho podniku) a stredného podnikania ako i efektívneho využívania dlhodobu nezamestnaných v malých obecných službách a aktivačných prácach ako i využívaním projektov podľa výziev MPSVaR. V roku 2020 predpokladáme zníženie nezamestnanosti v meste o 2 %.

Súčasťou aktivít mesta v hospodárskej oblasti bude aj rekonštrukcia verejného osvetlenia a stanice DHZ s garážou

V oblasti cestnej infraštruktúry sa mesto plánuje zamerať na rekonštrukciu a výstavbu chodníkov a taktiež na rekonštrukciu parkovacích a odstavných plôch.

Dôležitou súčasťou rozvoja mesta je oblasť cestovného ruchu. Mesto plánuje v spolupráci s obcou Kračúnovce vybudovať cyklistický chodník, ktorý zvýši bezpečnosť v danom úseku a umožní obyvateľom využívať i nízkouhlíkovú dopravu do škôl a zamestnania.

Sociálna oblasť

V oblasti vzdelávania je cieľom mesta zlepšiť kvalitu vzdelávania využívaním inovatívnych metód. Zlepšenie podmienok na integráciu vo výchove a vzdelávaní chce mesto dosiahnuť prostredníctvom modernizácie materiálo - technického vybavenia škôl, ako aj prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania kvalifikácie zamestnankýň a zamestnancov, ktorí sa venujú deťom so zdravotným postihnutím, talentovaným deťom a deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia. Mesto plánuje rozšíriť kapacity Materskej školy z obytných buniek a zrekonštruovať učebne Základnej umeleckej školy.

V oblasti kultúry je cieľom mesta zvýšenie rôznorodosti kultúrnych podujatí a počtu návštevníkov s využitím finančných zdrojov mesta, mimorozpočtových zdrojov, z fondov EÚ a v rámci spolupráce s MAS Topoľa. V spolupráci s RIAPC chce dosiahnuť vyššiu informovanosť obyvateľov mesta o prebiehajúcich kultúrnych a spoločenských podujatiach.

V oblasti rozvoja športu sa chce mesto zamerať na rekonštrukciu tribúny na futbalovom štadióne, výstavbu tréningového ihriska s umelou trávou a ukončenie výstavby mestskej plavárne.

V sociálnej oblasti sa mesto chce realizovať tiež prostredníctvom výstavby sociálnych nájomných bytov, nájomných bytov nižšieho štandardu, revitalizácie rómskej osady a výstavby heliportu pri poliklinike.

Environmentálna oblasť

Víziou mesta v environmentálnej oblasti je vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženia životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry.

Súčasťou ochrany vôd je výstavba vodovodu a kanalizácie v mestskej časti Francovce. V oblasti recyklácie a zhodnocovania odpadov je zámerom mesta vybudovanie mestských zberných

dvorov. Jeden vznikne na súčasnóm mieste zberného dvora a druhý v priestoroch bývalých vodární na spracovanie bioodpadu. Dôležitým prvkom v oblasti životného prostredia je aj zníženie produkcie odpadov a zvýšenie množstva odseparovaného odpadu obyvateľmi mesta. Dosiahnutie tohto cieľa chce mesto podporiť prostredníctvom environmentálnej výchovy žiakov ZŠ a zvyšovania environmentálneho povedomia obyvateľov mesta prostredníctvom osvetových aktivít.

8 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PHRSR obsahuje zoznam opatrení a aktivít uskutočnenie ktorých je potrebné na zabezpečenie realizácie PHRSR mesta. Obsahuje konkrétne zámery vedenia mesta a občanov mesta v oblasti hospodárskej, oblasti environmentálnej a sociálnej až po úroveň opatrení a jednotlivých aktivít potrebných k naplneniu cieľov v daných oblastiach.

Tabuľka 15 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v sociálnej oblasti

Sociálna oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
1.1 Doplnenie a skvalitnenie infraštruktúry soc. zariadení	1.1.1 Výstavba nájomných bytov	Vypracovanie projektovej dokumentácie	51 000 Eur
		Výstavba 60 – tich sociálnych nájomných bytov	2 550 000 Eur
	1.1.2. Výstavba bytov nižšieho štandardu	Vypracovanie projektovej dokumentácie	12 500 Eur
		Výstavba 20- tich nájomných bytov nižšieho štandardu	625 000 Eur
	1.1.3. Rozšírenie zdravotníckych služieb	Vypracovanie projektovej dokumentácie	800 Eur
		Povrchová úprava parkovacích plôch a výstavba heliportu pri poliklinike	40 000 Eur
	1.1.4 Dokončenie rekonštrukcie Domu smútku	Povrchová úprava vonkajšej fasády	15 000 Eur
1.2 Doplnenie a zlepšenie infraštruktúry predškolských a školských zariadení	1.2.1. Rozšírenie predškolských zariadení	Vypracovanie projektovej dokumentácie	4 000 Eur
		Rozšírenie MŠ pre 50 žiakov z obytných buniek	200 000 Eur
	1.2.2. Podpora záujmovej	Vypracovanie projektovej	300 Eur

	činnosti v školských a mimoškolských zariadeniach	dokumentácie	
		Rekonštrukcia učební ZUŠ	15 000 Eur
	1.2.3. Výstavba a rekonštrukcia existujúcich detských ihrísk	Vybudovanie nových detských ihrísk a rekonštrukcia existujúcich detských ihrísk	20 000 Eur
1.3. Doplnenie a skvalitnenie ponuky pre rekreačný šport	1.3.1 Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry	Vypracovanie projektovej dokumentácie	4 000 Eur
		Výstavba tréningového ihriska s umelou trávou	200 000 Eur
		Rekonštrukcia tribúny na futbalovom štadióne	15 000 Eur
		Dokončenie krytej plavárne vrátane dodania technológie	400 000 Eur
	1.3.2 Organizácia pravidelných a nových kultúrnych podujatí	Podpora pravidelných a nových kultúrnych podujatí v rámci územia MAS Topoľa	30 000 Eur
1.4 Propagácia a organizačné zabezpečenie v oblasti kultúry	1.4.1 Vytvorenie podmienok pre propagáciu mesta v súčinnosti s MAS Topoľa a RIAPC	Spracovať koncepciu propagácie vidieckeho turizmu v meste	2 000 Eur
	1.4.2 Vytváranie partnerstiev na regionálnej a nadregionálnej úrovni	Vytvorenie partnerstiev	6 000 Eur
		Realizácia spoločných projektov v rámci domácich a zahraničných obcí a miest	10 000 Eur
1.5 Zlepšenie životných podmienok marginalizovaných skupín	1.5.1. Zlepšenie prostredia rómskej osady	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Revitalizácia rómskej osady	350 000 Eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 16 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v hospodárskej oblasti

Hospodárska oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
2.1. Zabezpečenie účinnej propagácie mesta	2.1.1. Propagačná činnosť v oblasti cestovného ruchu v súčinnosti s RIAPC	Podpora marketingu a manažmentu služieb, spolupráca s Informačným a poradenským centrom v Gíraltovciach	1 000 Eur
	2.1.2. Budovanie informačných tabúľ	Spracovanie informačných tabúľ a ich vyhotovenie	500 Eur
		Inštalácia informačných tabúľ	2 500 Eur
2.2. Budovanie rekreačného centra	2.2.1. Podpora vytvárania a udržiavania zaujímavých atraktivít v meste	Spracovanie projektovej dokumentácie	2 000 Eur
		Výstavba cyklistického chodníka Gíraltovce - Kračúnovce	100 000 Eur
2.3. Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií	2.3.1. Výstavba chodníkov	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Výstavba chodníka na ul. Bardejovská	300 000 Eur
	2.3.2. Rekonštrukcia chodníkov a odstavných plôch	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Rekonštrukcia chodníka a odstavných plôch na ul. Tehelná	50 000 Eur
	2.3.3 Rekonštrukcia parkovacích plôch	Vypracovanie projektovej dokumentácie	1 500 Eur
		Rekonštrukcia parkovacích plôch a MK v meste	70 000 Eur
2.4. Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu technickej infraštruktúry	2.4.1. Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Vypracovanie projektovej dokumentácie	3 000 Eur
		Rekonštrukcia verejného osvetlenia	110 000 Eur
2.5. Zabezpečiť rekonštrukciu mestských budov	2.5.1 Rekonštrukcia a nadstavba bývalej budovy MsNV	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Realizácia úprav budovy bývalého MsNV	1 000 000 Eur
	2.5.2 Rekonštrukcia stanice DHZ a garáže	Vypracovanie projektovej dokumentácie	1 000 Eur
		Rekonštrukcia stanice	20 000 Eur

Hospodárska oblasť			
		DHZ a garáže	

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 17 Plánované ciele, opatrenia a aktivity v environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma
3.1. Ochrana vôd	3.1.1. Zabezpečiť výstavbu vodovodu a kanalizácie	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Výstavba vodovodu a kanalizácie v mestskej časti Francovce	1 300 000 Eur
	3.1.2. Výstavba proti povodňovým opatrení	Vypracovanie projektovej dokumentácie	spracovaná
		Úprava ľavobrežnej hrádze rieky Topľa	350 000 Eur
3.2 Ochrana ostatných súčastí ŽP	3.2.1 Výstavba zberného dvora	Vypracovanie projektovej dokumentácie	10 000 Eur
		Výstavba zberného dvora	500 000 Eur

Zdroj: vlastné spracovanie

9 EX ANTE HODNOTENIE

Samospráva identifikovala projekty, ktoré plánuje realizovať v Programovom období 2015 – 2023 v jednotlivých oblastiach. Realizáciou týchto projektov dôjde k zatraktívneniu územia mesta a zvýšenie úrovne poskytovaných služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta.

Oblasť ekonomická a hospodárska:

- Uzatvorenie dohody s Regionálnym informačným centrom a s poskytovateľmi služieb v oblasti vidieckeho CR
- Inštalácia informačných tabúl
- Spracovanie bulletínov a máp
- Výstavba cykloturistického chodníka do Kračúnoviec s osadením informačných tabúl
- Vytvoriť inštitucionálne podmienky pre podporu sociálneho podniku
- Zabezpečenie priestorov pre prevádzku sociálneho podniku
- Zabezpečenie priestorov na konanie a organizáciu poradenských služieb
- Výstavba a rekonštrukcia chodníkov
- Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- Rekonštrukcia parkovacích plôch v meste
- Rekonštrukcia a nadstavba bývalej budovy MsNV
- Rekonštrukcia DHZ a garáže
- Rozšírenie služieb CR

Oblasť environmentálna:

- Výstavba zberných dvorov
- Úprava ľavobrežnej hrádze rieky Topľa
- Výstavba vodovodu a kanalizácie v mestskej časti Francovce

Oblasť sociálna, školská, kultúrna a športová:

- Ukončenie výstavby mestskej plavárne
- Výstavba sociálnych nájomných bytov a nájomných bytov nižšieho štandardu
- Rekonštrukcia tribúny na futbalovom štadióne
- Výstavba tréningového ihriska s umelou trávou
- Rekonštrukcia učební ZUŠ
- Rozšírenie MŠ z obytných buniek
- Dokončenie Domu smútku
- Výstavba a rekonštrukcia existujúcich a nových detských ihrísk
- Dokončenie krytej plavárne
- Povrchová úprava parkovacích plôch a výstavba heliportu pri poliklinike
- Revitalizácia rómskej osady
- Spracovať koncepciu propagácie mesta v multimediálnej forme
- Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí v obci

Predpokladaná finančná hodnota jednotlivých plánovaných projektov a aktivít v rámci projektov sa nachádza vo finančnej časti tohto PHRSR.

10 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačnú časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta tvorí opis organizačného zabezpečenia riadenia, zodpovednosti a pravidiel spolupráce medzi jednotlivými orgánmi a subjektmi pri realizácii jednotlivých cieľov vyplývajúcich z *Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovce na roky 2015 – 2023*.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHRSR

Realizácia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovce bude pozostávať z vykonávania navrhnutých aktivít. Zoznam kľúčových aktivít bude prerokovaný na mestských zastupiteľstvách a verejných zasadnutiach mesta a bude každoročne aktualizovaný podľa potrieb mesta a možností financovania. Manažment mesta plní vo vzťahu k Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja nasledovné úlohy:

- vyčlenenie finančných prostriedkov potrebných na plánované aktivity
- realizácia projektov, ktoré prinesú pre mesto želaný efekt a budú dlhodobo udržateľné
- monitorovanie realizácie projektov a plnenia úloh vyplývajúcich z programu rozvoja mesta

Komunikačná stratégia

O realizácii jednotlivých aktivít, ktoré sú plánované v rámci spracovaného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta bude verejnosť informovaná prostredníctvom webovej stránky mesta, úradnej tabule a na verejných zhromaždeniach. Každý rok sa uskutoční stretnutie pracovnej skupiny pre monitorovanie a hodnotenie PHRSR z dôvodu aktualizácie a realizácie jednotlivých aktivít ich finančnej hodnoty, časového harmonogramu, zdrojov financovania a súladu realizácie so schváleným PHRSR mesta.

Monitorovanie a hodnotenie

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHRSR. Mesto bude postupovať podľa Plánu priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 – 2023. Výstupom procesu bude správa o monitorovaní a správa o hodnotení, s ktorou budú oboznámení poslanci mestského zastupiteľstva v Gíraltovciach, pracovníci mestského úradu a verejnosť.

Plán priebežného hodnotenia na programové obdobie 2015 -2023 zahŕňa výkon kontroly a spôsob hodnotenia PHRSR. Hodnotenie jednotlivých častí alebo PHRSR ako celku je definované dôvodom výkonu kontroly a periodicitou výkonu kontroly.

Dôvodom pre výkon hodnotenia na základe rozhodnutia primátora mesta, poslancov obecného zastupiteľstva, koordinátora prípadne na základe podnetu zo strany kontrolóra mesta, na základe auditu prípadne na základe protokolu NKÚ SR môže byť nesúlad spracovaného PHRSR s jeho jednotlivými cieľmi a aktivitami na ich splnenie a ich skutočnou realizáciou či po stránke obsahovej alebo finančnej.

Hodnotením získame poznatky, ktoré môžeme zapracovať do už schváleného PHRSR mesta ich doplnením a následne jeho schválením členmi mestského zastupiteľstva.

Periodicita tohto hodnotenia u strategického hodnotenia je 2 roky po schválení PHRSR a tematické hodnotenie každý rok po schválení PHRSR počas celého programového obdobia 2015 – 2023. Ostatné druhy hodnotení PHRSR budeme realizovať na základe vzniknutej spoločenskej potreby.

Tabuľka 18 Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 – 2023

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	2017	Na základe rozhodnutia primátora mesta, poslancov mesta, koordinátora PHRSR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	2016	Na základe rozhodnutia primátora mesta, poslancov mesta, podnetu občanov, koordinátora PHRSR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti PRO	2016	Na základe nesúladu medzi plánovanými aktivitami a cieľmi so skutočnosťou
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	priebežne	Nesúlad medzi cieľmi stanovenými v PHRSR a ich značnom odklone v skutočnosti
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby, návrh na revíziu prípadne doplnenie PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	priebežne	Na základe rozhodnutia primátora, podnetu poslancov, podnetu kontrolóra mesta, podnetov z kontroly, na základe auditu, na základe protokolu NKÚ SR
		Na základe vzniknutej spoločenskej potreby

Zdroj: vlastné spracovanie

11 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán obsahuje zoznam aktivít na daný rozpočtový rok s výhľadom na najbližšie roky a zahŕňa časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít z PHRSR.

V akčnom pláne sú zaznamenané jednotlivé aktivity v rámci jednotlivých oblastí, ktoré sú realizované v danom roku a ktoré plánuje mesto realizovať v najbližších rokoch. Je tam uvedený stručný popis aktivity, zapojenie subjektov alebo partnerov a objem a zdroje finančných prostriedkov potrebných na realizáciu jednotlivých aktivít.

Aktualizácia akčného plánu bude vykonávaná 1 x ročne na základe už realizovaných aktivít s výhľadom na realizáciu aktivít na základe predpokladaných výziev z jednotlivých Operačných programov prípadne na základe realizácie aktivít z ich zdrojov vrátane rozpočtu mesta.

Pri spracovaní akčného plánu sa vychádzalo z tabuľky ex – post hodnotenia PHRSR za predchádzajúce plánovacie obdobie a priorit realizovania jednotlivých aktivít, ktoré sú v danom čase aktuálne realizovateľné. Akčný plán tvorí prílohu k PHRSR mesta Giraltovce.

12 FINANČNÁ ČASŤ

Vo finančnej časti PHRSR sú uvedené viac zdrojové formy financovania, ktoré budú priebežne dopĺňané na základe Operačných programov a iných možných finančných zdrojov, z ktorých bude realizácia jednotlivých opatrení financovaná.

Tabuľka 19 Predpokladané zdroje financovania jednotlivých opatrení

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Mesto	Spolu	
Sociálna oblasť							
Opatrenie 1.1.1.	2 601 000	2 080 800	390 150	0	130 050	2 601 000	0
Opatrenie 1.1.2.	637 500	510 000	95 625	0	31 875	637 500	0
Opatrenie 1.1.3.	40 800	32 640	6 120	0	2 040	40 800	0
Opatrenie 1.1.4.	15 000	12 000	2 250	0	750	15 000	0
Opatrenie 1.2.1.	204 000	163 200	30 600	0	10 200	204 000	0
Opatrenie 1.2.2.	15 300	12 240	2 295	0	765	15 300	0
Opatrenie 1.2.3.	20 000	16 000	3 000	0	1 000	20 000	0
Opatrenie 1.3.1.	619 000	495 200	92 850	0	30 950	619 000	0
Opatrenie 1.3.2.	30 000	24 000	4 500	0	1 500	30 000	0
Opatrenie 1.4.1.	2 000	0	0	0	2000	2 000	0
Opatrenie 1.4.2.	16 000	12 800	2 400	0	800	16 000	0
Opatrenie 1.5.1.	350 000	280 000	52 500	0	17 500	350 000	0
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 2.1.1.	1 000	0	0	0	1 000	1 000	0

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Mesto	Spolu	
Opatrenie 2.1.2.	3 000	0	0	0	3 000	3 000	0
Opatrenie 2.2.1.	102 000	81 600	15 300	0	5 100	102 000	0
Opatrenie 2.3.1.	300 000	240 000	45 000	0	15 000	300 000	0
Opatrenie 2.3.2.	50 000	40 000	7 500	0	2 500	50 000	0
Opatrenie 2.3.3.	71 500	57 200	10 725	0	3 575	71 500	0
Opatrenie 2.4.1.	113 000	90 400	16 950	0	5 650	113 000	0
Opatrenie 2.5.1.	1 000 000	800 000	150 000	0	50 000	1 000 000	0
Opatrenie 2.5.2.	21 000	16 800	3 150	0	1 050	21 000	0
Environmentálna oblasť							
Opatrenie 3.1.1.	1 300 000	1 040 000	195 000	0	65 000	1 300 000	0
Opatrenie 3.1.2.	350 000	280 000	52 500	0	17 500	350 000	0
Opatrenie 3.2.1.	510 000	408 000	76 500	0	25 500	510 000	0

Zdroj: vlastné spracovanie

13 ZÁVER

Spracovaním PHRSR mesta Giraltovce vznikol strategický strednodobý dokument v záujme zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja obce a územia MAS TOPOĽA a je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja mesta v jej jednotlivých oblastiach.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta vychádza z prioritných potrieb mesta a z možností ich realizácie s cieľom zlepšovať životné podmienky jej obyvateľov a zvyšovať konkurencieschopnosť regiónu.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta je otvorený dokument, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a aktualizovaný podľa vyžadujúcich si potrieb na zasadnutiach mestského zastupiteľstva.

Zodpovednosť za administratívne zabezpečenie a za postupnú realizáciu jednotlivých aktivít obsiahnutých v programe má mestské zastupiteľstvo, primátor mesta a príslušné komisie zriadené pri mestskom zastupiteľstve. Predpokladom pre úspešnú realizáciu rozvojových zámerov mesta je aktívny prístup volených zástupcov v mestskom zastupiteľstve pri vecnom schvaľovaní jednotlivých úloh a využívaní možností financovania plánovaných aktivít.

Tabuľka 20 Postup tvorby PHRSR - záver

Dokument	
Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovce
Štruktúra:	Úvod, Analytická časť, Strategická časť, Programová časť, Realizačná časť, Finančná časť a Záver
Spracovanie	
Forma spracovania:	Na základe Mandátnej zmluvy
Obdobie spracovania:	September 2015 – Apríl 2016
Riadiaci tím:	4 členovia, 5 stretnutí
Pracovné skupiny:	3 pracovné skupiny, 9 členov, 9 stretnutí
Externá odborná spolupráca:	Riadiaci tím MSRÚ MAS Topoľa
Účasť verejnosti :	Komunikácia s verejnosťou, 30 osôb
Nálady na spracovanie:	500 EUR
Prerokovanie	
Prerokovanie v komisiách samosprávy - verejné pripomienkovanie nebolo vznesené	
Schválenie	
Mestské zastupiteľstvo v Giraltovciach schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovce do roku 2023	

Zdroj: vlastné spracovanie

Kolektív spracovateľov PHRSR mesta Giraltovce ďakuje všetkým zúčastneným za vynaložené úsilie a čas.

Predmetný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta bol schválený na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa: uznesením č. 154/2016 zo dňa 22.04.2016.

.....

pečiatka mesta

.....

Mgr. Ján Rubis – primátor mesta

AKČNÝ PLÁN

Problém 1 : Zlý technický stav telocvične na ZŠ na ul. Budovateľská

Opatrenie 1: Rekonštrukcia telocvične (nové nátery, zateplenie strechy, úprava ventilácie a palubovky)

Cieľ 1.1: Vyšší štandard vybavenosti telocvične vrátane doplnenia prevádzkových predmetov skvalitnenie vyučovacieho procesu a bezpečnosti žiakov

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Giraltovce	2 roky	2016-2017	35 663,- EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
1.1.1	Zjednodušená dokumentácia, rozpočet, predložená na ohlásenie stavebných úprav	2016	-
1.1.2	Výberové konanie na dodávateľa	2016	-
1.1.3	Realizácia rekonštrukcie	2016-2017	35 663

Problém 2 : Neukončený chodník na ul. Bardejovská vrátane nových rozvodov a osvetľovacích telies verejného osvetlenia a rozhlasu

Opatrenie 2 : Ukončiť chodník s odvádzaním dažďových vôd v dĺžke.....m, ukončiť nové rozvody verejného osvetlenia a rozhlasu s dodaním úsporných svietidiel

Cieľ 2.1: Zabezpečenie bezpečnosti pre peších a a zvýšenie kvality osvetlenia a úspory na el. energie

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Giraltovce	2 roky	2016-2017	300 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
2.1.1	Schválená PD, stavebné povolenie a výberové konanie na stavebné a montážne práce	2016	-
2.1.2	Dokončenie chodníka vrátane odvádzania dažďových vôd, rozvodov el. verejného osvetlenia a rozhlasu a montážne práce , kolaudačné rozhodnutie	2016 - 2017	300 000

Problém 3: Nevybudovaný zberný dvor na biologicko-rozložiteľný odpad vrátane výstavby kompostoviska, vrátane technológie a linky na triedený odpad na existujúcom zbernom dvore

Opatrenie 3: Vybudovať zberný dvor pri bývalej vodárni podľa požiadaviek OÚŽ a RÚVZ a zabezpečiť linku na triedenie separovaného odpadu

Cieľ: 3.1: Dosiahnuť dostatočnú kapacitu a podmienky na likvidáciu a spracovanie biologicko-rozložiteľného a separovaného odpadu pre mesto a okolité obce

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Gíraltovce	3 roky	2016-2018	500 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
3.1.1	Spracovanie projektovej dokumentácia, rozhodnutia OÚŽ a RUVZ a vydanie Stavebného povolenia	2016	3 000
3.1.2	Výberové konanie a spracovanie žiadosti o NFP	2016	500
3.1.3	Realizácia výstavby ZD, technológii a triediacej linky	2017-2018	496 500

Problém 4 : Nedostatok nízko- štandardných bytov pre marginalizované obyvateľstvo

Opatrenie 4: Vybudovať 20 NŠ bytových jednotiek kontajnerového typu

Cieľ 4.1 : Dosiahnuť vyššiu úroveň ubytovania marginalizovaného obyvateľstva

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Gíraltovc	2 roky	2016 - 2017	637 500 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie	Sumár
		Od - do	v EUR
4.1.1	Projektová dokumentácia, stavebné povolenie	2016	12 500
4.1.2	Výberové konanie na dodávateľa objektu	2016	-
4.1.3	Výstavba kontajnerových bytov NŠ	2017	625 000

Problém 5 : Havarijný stav tribúny v športovom areáli

Opatrenie 5: Rekonštrukcia tribúny s výstavbou podporného múru

Cieľ: 5.1: Rekonštrukciou tribúny sa vytvorí vhodný prevádzkový priestor a odstráni sa jej havarijný stav

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Gíraltovc	2 roky	2016-2017	15 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
5.1.1	Zjednodušená PD a ohlásenie stavebných úprav	2016	1 000
5.1.2	Spracovanie žiadosti o nenávratné fin. prostriedky	2016	
5.1.3	Realizácia rekonštrukcie tribúny	2017	15 000

Problém 6 : Nevyhovujúce priestory pre výučbu tancov vrátane výmeny vchodových dverí na prízemí a vysoká spotreba tepla na vedľa objekte školy

Opatrenie 6: Rekonštrukcia priestorov na prízemí s technickým vybavením a zateplenie vedľajšieho objektu školy

Cieľ: 6.1: Zodpovedajúci štandard priestorov pre žiakov školy a tanečný súbor Topľan a zníženie energetickej náročnosti na spotrebu tepla na prízemí školy a vo vedľajších učebných priestoroch objektu

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Gíraltovce	3 roky	2016-2018	51 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
6.1.1	projektová dokumentácia spracovaná vrátane povolenia stavebných úprav	2016	1 000
6.1.2	Spracovanie žiadosti o nenávratný fin. príspevok	2016	
6.1.3	Realizácia rekonštrukcie na prízemí a vedľajšom objekte	2017-2018	50 000

Problém 7 : Neukončená protipovodňová ochrana na rieke Topľa

Opatrenie 7: Ukončiť protipovodňovú ochranu pre možnými povodňami na predchádzanie škôd na verejnom a súkromnom majetku

Cieľ: 7.1: Zabrániť zatopeniu Parku mieru a pozemkov obyvateľov mesta

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Giraltovce	2 roky	2018-2019	350 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
7.1.1	Spracovaná projektová dokumentácia a vydané Stavebné povolenie	2016	-
7.1.2	Výber dodávateľa VO	2017	
7.1.3	Realizácia výstavby protipovodňovej ochrany	2018-2019	350 000

Problém 8 : Nevyhovujúci stav chodníkov v meste a okolitých obciach

Opatrenie 8: V rámci znižovania nezamestnanosti zriadiť prevádzku a prevádzkové priestory na výrobu dlažby a jednoduchých betonársky výrobkov

Cieľ: 8.1: Vytvorením sociálneho podniku zriadiť výrobu uvedených výrobkov a skvalitniť stav chodníkov v meste a obciach

Miesto realizácie	Časový harmonogram		Finančná náročnosť
	dĺžka	dátum	
Mesto Giraltovce	2 roky	2017-2018	50 000 EUR

Aktivity:

Číslo:	Aktivita:	Trvanie Od - do	Sumár v EUR
8.1.1	Projektová dokumentácia na rekonštrukciu objektu na výrobu dlažby, Stavebného povolenia	2017	2 000
8.1.2	Výber dodávateľa	2017	
8.1.3	Realizácia rekonštrukcie	2018	48 000

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2014 - 2020
2. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
3. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
4. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
5. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR PSK),
6. RIÚS PSK 2014 – 2020
7. Národný program reforiem, máj 2012,
8. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
9. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
10. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
11. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
12. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
13. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
14. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
15. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
16. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
17. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
18. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
19. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
20. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
21. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
22. Interné materiály obce
23. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000
24. www.statistics.sk
25. Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
Gestor CLLD	Hlavným orgánom zodpovedným za koordináciu prípravy a implementácie CLLD na národnej úrovni je sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb MPRV SR
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
MAS	Miestna akčná skupina
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Nariadenie (EÚ) 1303/2013	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (všeobecné nariadenie),
Nariadenie (EÚ) 1305/2013	Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005,
NFP	Nenávratný finančný príspevok
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 – 2020
RO	Riadiaci orgán
SR	Slovenská republika
Stratégia CLLD	Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou
Z. z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok z PRV – projekt
príručka	Príručka pre žiadateľa o NFP
príručka 19.2	Príručka pre žiadateľa v rámci podopatrenia 19.2 -
Zákon o EŠIF	Zákon č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Systém riadenia	Systém riadenia PRV 2014 -2020
Systém riadenia CLLD	Systém riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014 – 2020
Výberová komisia	Výberová komisia pre schvaľovanie stratégií CLLD a výber MAS (ďalej len „Výberová komisia“) je zriadená gestorom CLLD ako spoločný orgán

	zložený z členov riadiaceho orgánu pre PRV a riadiaceho orgánu pre IROP. Výberová komisia sa zriaďuje za účelom organizovania celého výberového procesu Miestnych akčných skupín (ďalej len „MAS“) v rámci podopatrenia 19.2 PRV, vrátane zabezpečenia hodnotenia predložených projektových zámerov pre Stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej len „stratégie“) a overenia vhodnosti zadefinovania hodnotiacich a výberových kritérií predkladaných jednotlivými MAS pre plánované opatrenia a následne predkladané žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej „ŽoNFP“). Na základe finančných alokácií Výberová komisia odporučí aby príslušným MAS bol po splnení podmienok podľa poradia udelený štatút MAS zo strany PPA.
--	--

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Giraltovce
Programovacie obdobie 2015–2023